

*PALLAPUPAS, UN SOMRIURE
A L'HOSPITAL*

Pallapupas

ÍNDEX

AGRAÏMENTS	4
0. INTRODUCCIÓ	5
1. QUÈ ÉS UN PALLASSO?	7
1.1. Definició	7
1.2. Història dels pallassos	13
1.3 Tipus de pallassos	17
1.3.1 Vestits de pallasso	27
1.3.2 Cara del Pallassos	28
1.4. Llenguatge dels Pallassos	29
1.4.1 Tècniques usades entre Pallassos.....	29
1.4.2 Elements dramàtics utilitzats	30
2. EL PALLASSO SOCIAL, LA NOVA VISIÓ DEL PALLASSO	32
2.1 Definició del pallasso social	32
2.2. Els beneficis del somriure	35
2.3. El pallasso d'hospital	37
2.4. Associacions	41
2.4.1 PALLAPUPAS – PALLASSOS D'HOSPITALS	41
2.4.2 Pallassos sense Fronteres	50
3. PART PRÀCTICA	54
3.1. Pràctica a l'hospital	54
3.2. Un cap de setmana de nassos	57
4. ENQUESTES A LA GENT	59
5. ENTREVISTES	67
5.1. Entrevista a una mare	67
5.2. Entrevista a una infermera de la UCA.....	71

6. CONCLUSIONS DEL TREBALL	81
7. BIBLIOGRAFIA.....	84
8. ANNEX.....	86
8.1. CODI DEONTOLÒGIC DE PALLAPUPAS – PALLASSOS D'HOSPITAL.....	86
8.2. ACTES PALLAPUPAS 2016	89
8.3 Prospecte: Un dia de nassos.....	92
8.4. Model d'enquesta	93

AGRAÏMENTS

Abans de tot, m'agradaria agrair a aquelles persones les quals sense la seva col·laboració i dedicació han fet possible aquest treball de recerca.

En primer lloc, donar les gràcies a la meva tutora per haver dedicat tot el temps que hem requerit per a poder aprendre tots els procediments necessaris, així com les correccions, els consells a l'hora de desenvolupar el treball i sobretot, l'entusiasme mostrat per tal d'aconseguir un bon resultat final.

Per altra banda agrair a la Marta, encarregada de màrqueting a **Pallapupas**, per poder aconseguir que em deixessin passar un dia amb els **Pallapupas** a l'Hospital Sant Joan de Déu i per tota la informació que m'ha facilitat.

També vull donar les gràcies a tot l'equip de **Pallapupas** pel suport, interès i la informació que m'han proporcionat, però sobretot, haver tingut el privilegi de compartir moments molt especials amb ells, cosa que ha estat definitiva a l'hora que aquest treball sigui una realitat.

Un suport especial ha estat la meva amiga Mireya, amb la qual tot ha estat més fàcil i hem compartit aquesta experiència única: **Un cap de setmana de nassos!**

Finalment, agrair a la meva família haver estat, com sempre recolzant en tot allò que he necessitat.

0. INTRODUCCIÓ

➤ **Motivació personal:**

En aquest treball de recerca he tractat l'estudi de la teràpia que fan els pallassos d'hospital, concretament, l'associació **Pallapupas**. Un dels motius principals que m'ha inclinat a escollir aquest tema per fer el treball de recerca, ha estat el fet de quan jo vaig estar ingressada a l'hospital, una de les coses que em va sobtar molt i no ho havia vist mai ni havia sentit parlar d'això, van ser els pallassos d'hospital, concretament la fundació **Pallapupas**.

Un altre motiu per a fer aquest treball, ha estat donar a conèixer la tasca d'aquesta organització. Com moltes d'aquestes entitats, van néixer de l'entusiasme d'una o dues persones i poc a poc, la seva feina ha anat creixent fins arribar a ser matèria d'estudi a la universitat.

També fa un any vaig veure un vídeo dels **Pallapupas** a TV3, que era un reportatge on vaig observar durant uns instant aquells somriures i vaig pensar : Com poden treure un somriure d'una situació tan complicada?

La gent pensa que si no ets metge no pots ajudar a la gent ingressada i això és un error. Ja que gairebé tothom pot ajudar aportant la seva part. Per tant vaig pensar que seria bona idea fer un treball sobre persones que tenen aquest talent especial per fer somriure o fer brillar els ulls d'una persona trista.

Un dels objectius bàsics que vull arribar a assolir en aquest treball és aconseguir veure i participar en algunes de les actuacions dels pallassos, perquè és molt diferent que t'expliquin tot el seguiment i com ho fan, a poder-ho veure o participar-hi actuant.

Un dels altres objectius que espero aconseguir és poder passar una setmana amb ells i veure totes les activitats que fan a l'hospital dia a dia i com es comuniquen amb els pacients, etc. També m'agradaria fer entrevistes als **Pallapupas**, als pares dels nens que estan ingressats i que els seus fills han estat en contacte amb els pallassos, a gent de diferents edats, professions... per conèixer com senten el suport d'aquesta organització.

➤ **Metodologia:**

La metodologia que he seguit per a la realització de la recerca és aquesta:

1. Cercar per Internet aspectes interessants sobre els pallassos i informació sobre els **Pallapupas**.
2. Mirar en enciclopèdies i llibres qüestions teòriques sobre els tipus de pallassos, la seva funció, el llenguatge que utilitzen, etc
3. Fer una selecció de fotos.
4. Anar a l'hospital Sant Joan de Déu, passar un dia amb els **Pallapupas** i veure com treballen, quines activitats fan. I fer un voluntariat amb ells.
6. Elaborar una enquesta per a saber si la gent sap què són els pallassos d'hospital.

➤ **Estructura:**

Aquest treball consta de dues parts: La part teòrica, on explico tot el relacionat sobre els pallassos (història dels pallassos, tipus de pallassos i el seu llenguatge, el pallasso social i **Pallapupas**), i la part pràctica, on explico les pràctiques que he realitzat a l'hospital Sant Joan de Déu i el voluntariat que he fet amb **Pallapupas**. En l'apartat de les conclusions he resumit el que ha sigut la meva experiència realitzant aquest treball, a més d'elaborar els resultats del projecte. A l'annex he inclòs una selecció de fotografies que he fet durant les pràctiques, els fulls on he anat anotant tota la informació...

➤ **Objectius:**

Les meves hipòtesis sobre el treball són:

Tothom està a favor de les actuacions dels pallassos d'hospital?

Ajuden a millorar moments i situacions de la família i del pacient i representen una teràpia?

1. QUÈ ÉS UN PALLASSO?

1.1. Definició

Normalment, quan desconeixem el significat d'una paraula, la busquem al diccionari¹.

El pallasso és:

1. ***“Artista còmic, maquillat d’una manera exagerada i abillat estrafolàriament, que representa pantomimes bufes, fa acrobàcies, interpreta música, etc., especialment en un circ.”***

2. ***“Persona que pel seu capteniment poc seriós i inconsistent no mereix ésser tinguda sinó com un objecte de divertiment.”***

“Definir el pallasso és de tots els exercicis practicats en el circ, l’únic, segurament, del que mai ningú sortirà exitós. Tot el que pugui ser descrit pels diccionaris no és ni just ni totalment veritablement fals ”. (Merçe Mateu i Xavi Blas)

Tortell Poltrona en un moment de la seva actuació al Circ Cric

El pallasso és un provocador de riure, de sensacions i emocions. El pallasso ens fa riure, sentir i reflexionar amb ell la seva visió del món i els seus intents de posar-se per sobre dels seus fracassos. Ens mostra la seva vulnerabilitat sense embuts. És el

nen que tots duem dintre, que no té tabús, que gaudeix jugant i que vol ser com els adults encara que mai pugui aconseguir-ho. El que el pallasso cerca (la

¹ ***Diccionari de la llengua catalana.*** Barcelona: asserció, 2007

seva principal motivació) és ser estimat, vol que el públic l'estimi, vol que siguin els seus amics. Sempre intenta assemblar-se als altres, doncs creu que així l'acceptaran i l'estimaran, és com un nen que vol ser adult, sense por. Accepten i diuen que sí a tot el que li proposen. (Alex Navarro)

El clown intenta assemblar-se als altres, tracta de "ser normal" ja que creu que així l'acceptaran i l'estimaran, la qual cosa és una de les seves principals motivacions: el clown vol ser estimat pel públic, vol que siguin els seus amics. Hauràs sentit en més d'una ocasió la frase "tots tenim un pallasso a dins".

Òbviament és una metàfora, però sí que és veritat que el pallasso de cada un és diferent, té les seves peculiaritats que el fan únic i per això podem dir que "tenim un pallasso dintre".

Diga-li pallasso propi, pallasso interior, estat clown, o dimensió clown... per a mi són diferents formes de dir el mateix. La qüestió és obrir la porta a l'ingenu, innocent, ridícul i estúpid personatge que tots som, deixar anar el que em aprèn en el nostre camí cap a l'adultesa, desprendre'ns de les muralles que hem edificat per protegir-nos, esfondrar les màscares que ens hem anat posant amb els anys i deixar aflorar la bogeria interna, recuperant, en algunes de les pautes essencials de quan vam ser nens.

Per tant dir que "tenim un pallasso a dins" és al cap i a la fi parlem d'un llenguatge col·loquial que tothom entén.

Però la figura del pallasso va molt més enllà d'aquestes definicions. Podem afirmar que cada artista té una visió personal i única d'aquesta disciplina (que va molt més enllà del circ i de les descripcions de maquillatge i vestuari de la entrada de diccionari), i, per tant, el pallasso té una definició per cada persona. I per què? El pallasso neix amb nosaltres, creix amb nosaltres i mor amb nosaltres. Els Germans Poltrona (parella que formava Tortell Poltrona amb Claret Papiol) afirmaven que "tants nassos, tants pallassos". És a dir, el pallasso el portem sempre a sobre. Els artistes que desenvolupen aquesta

tècnica tenen la difícil feina de trobar l'essència d'aquest personatge i d'ells mateixos.

Podem definir la figura del pallasso com un ésser irracional, que no és un ésser del tot format. El pallasso aprofita l'escena o la pista per anar-se formant davant dels nostres ulls i ens fa ser partícips d'aquest procés de formació que ens provoca el riure.

El pallasso fa la impressió de transgredir, però de fet no transgredeix, no en sap pas, no coneix ni els límits ni les lleis, és un innocent, és a dir, no coneix allò que és nociu, ni el be ni el mal.

El pallasso pot tenir permís per allò per al què nosaltres no ens autoritzem, és un fora de la llei i s'esforça a ser-ho. Aquestes característiques fan d'ell més que un personatge, un material receptor de les sensibilitats del nostre món.

És un ésser de llibertat que ens observa i que nosaltres observem, un ésser que amb la seva presència interroga el món i ens troba solucions inadaptades. D'aquestes solucions provenen les nostres alegries, les nostres esperances i les nostres rialles. Totes les emocions ja siguin el riure o les llàgrimes, neixen d'una ruptura, ruptura de riures, com la violència; ruptura del sentit, com la idiotesa; ruptura amb el món, com la solitud; ruptura amb la realitat, com la follia. És impossible trobar un pallasso sense un desordre, sense caos, sense aquesta ruptura.

Pallasso, Yuri Medvedey
del Circ du Solei

Lluna Albert professora de teatre i fundadora de companyies teatrals com **Nas Teatre** (1996-2005) i **Els Flaquibutti** (2002-2010), en el seu poema titulat **Payaso**, ens dona una definició d'aquesta figura en consonància als trets ja tractats anteriorment.

Payaso²

*“El eterno idiota que jadea, rie, juega y vive
constantemente, apasionado por la infinita alegría del descubrimiento
grande en su fracaso, vulnerable, jodido pero
contento fanático de su éxito
acróbata de sus pasiones
sublime, fresco, espontáneo, ávido de aventura
constante cómico, barón rampante, sutil visionario
cuentista, cabaretero, músico, artista multidisciplinario y humano
altruista pragmático y soñador, histórico don quijote, entrañable
Pancho Panza tatuador de sonrisas, perturbador de patrones
ilusionista, mago y romántico
eternamente loco
proscrito navegante, pirata de parche
rojo poeta de la belleza, amante de su
libertad gran pacifista en busca de su
propio yo navegante de emociones
el eterno idiota y auténtico, digno de merecer el soplo de vida que este
mundo sea capaz de otorgarle” (Lluna Albert)*

---

² Jara, Jesús: *Desde mi payaso, cuadernos de navegación*. Sevilla: Proxeda, 2008, p. 5.

A l'hora de sortir a escena, un Pallasso s'ha d'afrontar a un públic totalment desconegut, l'objectiu del pallasso és aconseguir robar somriures als espectadors, però i si no ho aconsegueix? Què passa? És un fracàs?

Tots els pallassos en la seva ment tenen presents un principis que han de seguir i recolzar-s'hi quan faci falta, trobem un exemple d'aquests principis dictats per Avner Eisenberg, un pallasso excèntric que treballa en l'àmbit de la comèdia física;

1. La feina d'un pallasso és fer que el públic experimenti sensacions i respiri.
2. Tota la gent inspira, però molta gent necessita recordar-se d'expirar.
3. La imaginació i el cervell estan connectats al cos i l'afecten. Qualsevol canvi en la ment té la seva repercussió en el cos. Qualsevol canvi en el cos, com per exemple en la respiració, produeix un canvi en la ment.
4. No diguis ni mostris al públic què pensar, fer o sentir.
5. No diguis ni mostris als teus companys què pensar, dir, o sentir. No indiquis.
6. El pes pertany a la feina. Mantingues un únic punt en la part baixa de l'abdomen. Mantingues l'energia fluint.
7. La tensió és la teva enemiga, produeix repercussions físiques, mentals i emocionals.
8. Com et sentis respecte l'actuació que acabes de realitzar, és el que importa, no si realment aquesta ha estat bona o dolenta.
9. El pallasso descobreix un públic esperant un espectacle. El primer que ha d'aconseguir amb aquest és una certa complexitat.
10. El pallasso crea un nou món en un espai buit. No entra en un món que ja existeix.
11. Utilitza la mímica per crear fantasia, no per crear realitat.
12. El pallasso busca crear un joc amb unes regles que després han de ser obeïdes.

13. No ha de preguntar al públic com es sent o pensa, ha de tenir una experiència emocional i unir-se a la recreació de l'artista.

14. Interessa't, no siguis interessant.

15. Tothom ha de respirar durant tota la vida, fins i l'escenari.

16. El pallasso entra a l'escenari a fer una feina.

Com veiem, el pallasso mostra molts nivells d'anàlisi i de definició. En aquesta definició se'n presenten només un quants: cal dir que aquesta explicació podria ser infinita. Aquesta descripció del pallasso n'és una; però com ja hem comentat, el pallasso és un concepte massa ampli per ser condensat. Cada un té una visió única i personal de l'artista; és a dir, "tants nassos, tants pallassos".

1.2. Història dels pallassos

Realment no tenim dades exactes dels primers vestigis dels pallassos en la història de la humanitat, ni sabem amb certesa qui va ser el primer pallasso de la història, no obstant això tenim certs antecedents que ens donen una idea de com va sorgir aquest personatge tan peculiar.

Ja a la Grècia Antiga varen sorgir el que podríem anomenar l'antecedent de les Atel·lanes. Sabem que a Roma durant els primers anys de la República ja es feien representacions teatrals en les quals es posava en escena els Versos fescennins que eren unes representacions de caràcter burlesc i groller, les "Atel·lanes", que consistien en una actuació que es

dibujo de Germán de Souza para Clownplanet.com

representava al final de l'obra i durant les pauses, en les quals un grup de personatges sempre eren els mateixos: el geperut astut, el golafre i el beneit. D'altra banda també van aparèixer els "Mims", les seves representacions es feien al natural i els personatges solien ser l'espòs, la muller i l'amant.

Gràcies al procés de romanització, aquest grup d'individus es van estendre arreu del territori. Homer també ens ha deixat constància de Tersites, que era un personatge que divertia als guerrers grecs durant les rereguardes de les àrees de combat. D'altra banda Virgili relata les festes en què personatges vestits i emmascarats, improvisaven diàlegs i costums populars. En el moment en què Roma es converteix al cristianisme desapareixen els teatres i amb ells, les atel·lanes i altres representacions, llavors aquests personatges es veuen obligats a anar pels carrers i per les places de les ciutats. Degut a tot això podem entendre que a l'Edat Mitjana apareguessin els bufons, personatges que es dedicaven a entretenir i fer riure al públic durant les festes del poble. Els bufons sovint eren els únics que podien expressar-se contra les normes socials i també el seu humor podia arribar a canviar i afectar la política del moment. Trobem un clar exemple en un bufó anomenat Yu Sze al voltant de l'any 300 ac. L'emperador de l'època Chino Shih Huang-Ti revisava

la construcció de la muralla xina on milers de treballadors morien a causa d'esgotament. L'emperador també va sol·licitar pintar aquesta muralla. El bufó Yu Sze va ser l'únic que amagant la veritat rere les seves bromes va poder convèncer a l'emperador i va estalviar moltes morts. Avui en dia Yu Sze es considera a Xina un heroi nacional.

Amb el temps, l'ús d'una disfressa permanent fa que els bufons siguin identificats ràpidament pel públic.

Durant els segles XVI i XVII apareix a Itàlia la **Comèdia de l'Art**, un nou estil teatral inspirat en l'atèl·lana romana i altres vessants. Hi ha tres hipòtesis sobre l'aparició d'aquest gènere. La primera es basa en l'element regional, és a dir, en l'evolució de les formes populars del teatre llatí, com per exemple el mim. La segona es basa en l'element carnavalesc, en aquest sentit les màscares dels actors suggereixen la presència de les festes de carnaval. La tercera hipòtesis defensa que l'aparició de la Comèdia de l'Art sorgeix pel simple fet de l'evolució de la comèdia llatina, aquesta és una teoria poc acceptada actualment.

Algunes de les característiques fonamentals d'aquest gènere són:³

1. Tipificació dialectal: Los actores interpretaban aportando todo un bagaje de conocimientos y saber popular, en donde el idioma jugaba el principal papel.

2. Caracterización del Personaje: Cada uno de los más importantes tipos de la commedia dell'arte tiene su mascara, que ha ido conformándose a lo largo del tiempo. Tales mascararas, cuyos orígenes pueden remontarse a las del más primitivo teatro latino, definen mítidamente en su elemento carnavalesco la entidad de cada personaje. Habría que añadir en este punto la propia personalidad del vestuario, los anteriores rasgos dialectales y la entidad definidora de cada uno: glotonoría, desconfianza...

3. Improvisación: Aunque ya existían improvisaciones en las atelanas y mimos, los actores de la commedia dell'arte lo hacían sobre esquemas o argumentos

---

³ Olivia, César y Torres, Francisco, *Historia Básica del arte escénico*, Montreal: Cátedra, 2006.

predeterminados. Muchos de estos precedían de textos antiguos, adoptando sus tramas.

Los temas de las comedias tenían evidentes identidades, siguiendo casi todos los géneros dramáticos utilizados hasta la fecha: des de la tragedia a la simple comedia.

Com ja s'ha anomenat les característiques cada actor de la Comèdia de l'Art constituïa un personatge i cada un d'aquests personatges estava caracteritzat per una màscara.

Podem classificar els personatges en tres categories: els criats, els amos i els amants.

Els criats

L'origen del criat és comú en tots els personatges d'aquesta classe, parla d'un ca,perol pobre que arriba a la ciutat i utilitza el seu ingeni per combatre la gana. El Criad més famós és Arlequí, es caracteritza per ser astut i neci. El seu aspecte representa la pobresa. Amb el pas del temps la seva indumentària es va sofisticant fins a convertir-se en un vestuari atractiu i elegant, format per rombes de colors estampats a la roba. La seva màscara es de cuir negre i porta uns grans bigotis.

Arlequí

El company més popular d'Arlequin és Brighella, aquest personatge, és bastant similar a l'Arlequí, però a diferència d'aquest, Brighella és més inquietant. Va vestit de blanc amb adorns verds. La seva màscara està plena d'ironia amb ulls oblics, nas ganxut, llavis espessos i amb bigotis.

Finalment Polichinela es caracteritzada per ser un criat filòsof, resignat a la seva sort. Ha de suportar burles i passar gana contínuament. Aquestes desgràcies les combat cantant. La seva màscara és negra amb un gran nas. És geperut i va vestit de blanc.

En aquest camp situem a Pantalón, un ric comerciant de Venècia. És egoista i desconfiat i té una filla que representa a un dels enamorats. En totes les seves aventures sempre va acompanyat per un criat, aquest s'encarregarà de proporcionar-li conflictes. El seu aspecte es caracteritza per portar una màscara i una capa negra.

Pantalón

El Doctor és un altre dels Amos, és ignorant i vesteix de negre amb un gran barret al cap. La seva màscara és una prolongació de la màscara de Pantalón.

Finalment hi ha el Capità, el qual no és exactament un amo però tampoc és un criat. El Capità personifica el poder militar, per aquest motu està classificat dins de la categoria d'amos.

Els amants

El grup dels amants està format per una parella de joves, que normalment solen ser el fill o la filla de Pantalón i del Doctor o viceversa. Tenen noms com Rosana y Florindo, Isabel y Octavio, Angélica y Fabricio, etc. El seu principal objectiu es estimar i ser estimats. Aquests personatges solen anar sense màscara.

El concepte de pallaso és una idea molt extensa, quan una persona pensa amb un pallaso s'imagina el mica en mica

del cinema, del teatre i de la televisió. És a dir, el pallaso del segle XXI es caracteritza per la llibertat creativa i per la multiplicitat de tipologies en les quals apareix. En els últims anys, com

Segons Jané, la aparició del circ contemporani i el ressorgiment dels espectacles de carrer (finals dels 70), l'arribada a Catalunya d'artistes estrangers propiciada pel Festival de Plassos de Cornellà i la tasca educativa que aquests han iniciat ha provocat que erròniament

“un clown és un pallaso, però no tots els plassos són clowns (de la mateixa manera que un taxista és un conductor

Un cop establertes les diferències, passem a definir les diferents tipologies del pallaso. Aquestes divisions són les que tradicionalment, i sobretot en el món

CATEGORIES:

Clown:

També s'anomena el blanc, el carablanca, el llest i Pierrot ja que deriva d'aquest. Sol anar maquillat de blanc amb una vestimenta brillant. Representa la llei, l'ordre, la repressió, el món adult. Aquesta figura només fa que realçar la figura de l'August que és la seva antítesi que, entre poètic, senyorial i autoritari, proposa la juguesca a l'August. És important esmentar que aquesta figura apareix a Anglaterra al segle XVIII gràcies a la ingenuïtat de Giuseppe i Joseph Grimaldi.

Podem establir tres tipus de clown:

- Clown Clàssic o Europeu: anomenat també Pierrot, és un clown elegant, alegre, artístic i llest. La seva actuació es hàbil i es caracteritzada per tenir un estil còmic o dramàtic. El seu rostre està pintat de blanc, les faccions dels ulls, nas i boca, es perfilen amb altres colors. Aquest pallasso pot portar un barret blanc en comptes d'una perruca de color. Considerat el pallasso més bonic de tots els Clowns, va vestit amb el tradicional mono d'una o dos peces, de blanc o d'una altre color que encaixa amb el personatge del Pierrot clàssic. El seu vestit pot variar en funció de l'actuació tot i que sempre es pot apreciar el contrast entre els colors El seu barret sempre encaixa amb el seu personatge, pot ser cònic (llarg o curt) i els seus guants blancs o d'altres colors en funció de la resta del vestit cobreixen les mans i els canells. Normalment es calça amb sabates de ballet.
- Clown Estirat: està considerat el més tradicional de tots els **clowns**. Com el Carablanca Clàssic es caracteritza per ser llest, alegre i elegant. Quan apareix amb altres pallassos, es converteix en l'autoritat de l'actuació. La seva pell està pintada de color banc, però a diferència del Clàssic no utilitza tant color per remarcar les faccions. Habitualment va vestit amb un jersei vell i utilitzat, pot portar sabates grans o petites o escull la seva perruca en funció del color de la vestimenta per accentuar-lo.

- Clown Grotesc: també és conegut com el Carablanca Còmic, avui en dia considera el carablanca més comú. Aquest pallasso és menys artístic, i trets de la seva personalitat s'identifiquen amb la de l'August. Com el carablanca Estirat i l'Europeu, el seu rostre està recobert per maquillatge blanc, però a diferència d'aquests les seves faccions estan remarcades amb colors molt vistosos que el diferencien del disseny clàssic.

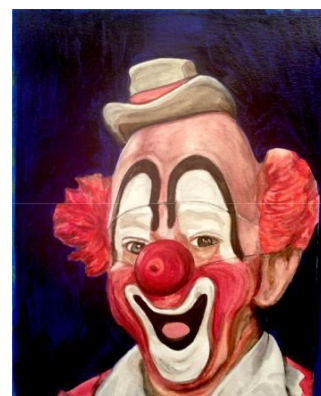
Pot utilitzar el vestit tradicional tret que també s'accepten pantalons i camises de colors brillants i llargues sabates còmiques que van a joc amb el vestit. Habitualment utilitza un color de perruca determinat en funció a la seva vestimenta.

Exemples de **clowns**:

- Footit (1864 – 1921)
- Antonet (1872 – 1935)
- François Fratellini (1879 – 1951)

L'August:

És sorprenent, provocador, representa la llibertat, el món infantil. L'August és l'exemple més clar de pallasso, el personatge amb el qual associem aquest concepte: el pallasso del nas vermell, el de les sabates grosses, a qui tot li ve gran, a qui l'abric li toca a terra, o la samarreta li arriba als peus. En les paròdies clàssiques, l'August és qui rep les bufetades i qui fa que les coses més senzilles semblin aventures inverosímils,

L'August Lou Jacobs

qui tot ho trenca o a qui tot se li trenca. Diverses llegendes coincideixen a fer néixer el personatge al circ Renz de Berlín (1865) encarnat per un tal August, un mosso de pista extravagant i borratxo, es diu que d'aquí prové el nas vermell característic.

El maquillatge de l'August destaca per tenir molt de color. La base està formada per un color que imita el de la pell (rosa, marró clar o marró vermellós) i que cobreix la cara, les orelles i el coll. La zona dels ulls i de la boca es pinta de blanc per accentuar l'efecte d'ulls amples i el disseny de la boca. Aquestes taques blanques poden anar resseguides per un perfil negre o vermell, o qualsevol altre color usat amb moderació. El perfilat és molt important, ja que és el que dóna expressió a la cara del pallasso més còmic: normalment s'utilitza un ombrejat gradual de colors. És molt habitual que l'August porti un nas postís de color vermell, però actualment hi ha nombroses excepcions.

Quasi sempre porta perruca, normalment taronja, vermella o groga. Aquesta pot ser completa o parcial, és a dir, que només cobreixi la calba.

A vegades s'ha anomenat l'August *el malson del sastre*. És el personatge que necessita el vestuari més extravagant i estrofolari possible i és per això que és el que té la més gran varietat de dissenys a escollir. A part de teixits amb lluentons que s'assemblin als que usen els **clowns**, l'August es caracteritza per usar una gran varietat de teles i estampats. Segurament el disseny més utilitzat és el de quadres escocesos. El seu vestit acostuma a estar format per uns pantalons poques vegades a la mida i una camisa amb coll, ja sigui de punt, ample o estret. No acostuma a portar abric, però si és així, aquest disposa d'una gran varietat de butxaques, on guarda els diferents accessoris que l'entrada requereix. Cada un dels elements que vesteixen aquest pallasso han d'estar dissenyats de maneres totalment independents, ja sigui amb franges horitzontals, verticals, diagonals, taques de colors, quadres escocesos... i s'han d'ajustar poc a les talles del pallasso. A part d'aquests elements l'August pot utilitzar-ne d'altres més estrofolaris com ara corbates gegants o minúscules, barrets de totes les menes, tirants... que ajudaran a ressaltar el caràcter d'aquest. Pel que fa a les sabates, aquestes seran també molt exagerades, de mides poc corrents. A les mans és habitual que porti guants. Per totes aquestes característiques, l'August s'acosta bastant al grotesc, però hem de tenir en compte que aquest és en el fons un carablanca. Avui en dia el vestuari de l'August acostuma a està fet a mida, amb l'excepció d'algunes peces, que serveixen per fer del personatge un tipus més singular.

La llibertat de l'August ha fet que de mica en mica aquest s'anés definint en altres personatges. Uns quants d'aquests augusts evolucionats es descriuen més endavant.

Principals diferències entre el Clown i l'August:⁴

<u>Clown</u>	<u>August</u>
Elegància	Bogeria
La raó	El cor
La serietat	La innocència
L'ordre	El caos
Les bones costums	La transgressió
L'acceptació del roll social d'adult	El desig incontenible de romandre en la infància

Exemples d'August:

- Chocolat (1868 – 1917)
- Albert Fratellini (1886 – 1961)
- Charlie Rivel (1896 – 1983)

Segon August:

Aquest personatge és una exageració de l'August tradicional; el tret que els diferencia és que suposadament el segon és més babau que el primer. En un trio de pallassos acostuma a acompanyar al **clown** i a l'August primer; la seva

⁴ Pallassos Sense Fronteres "Risas y Humor" Lleida, 2004, p.64

missió és desbaratar l'exercici que els seus companys estan duent a terme, complicant així l'acció. El paper que exerceix pot ser assumit pel Trompo.

Tramp:

Etimologia: Presa de l'espanyol, la paraula té el doble significat de **peó** i **curt de gambals**.

El Trompo és un pallasso especialitzat en el domini de diferents instruments musicals. Fa de tercer august en un trio de pallassos. Com el **contraagust**, la seva acció capgira l'acció general. Tan el segon august com el trompo basen la seva mecànica en el contrast psicològic entre el clown i l'agust, i resolen el final de les entrades amb corredisses i patacades.

Tropa de pallassos:

Etimologia: Del francès troupe, **tropa, colla, companyia de còmics**.

S'utilitza el terme tropa per designar un grup d'artistes que vagi més enllà de parella (clown - august) i al trio (clown - august - contraagust). Les tropes treballen conjuntament en una sèrie d'entrades.

L'excèntric:

És una evolució de l'August, però aquest es llest, es caracteritza per resoldre tots els conflictes que apareixen amb èxit. Cal destacar que aquest pallasso té por a les situacions imprevistes ja que no es capaç de pensar en el futur i per tant no pot premeditar accions. L'excèntric es contraposa a l'August per la seva tossuderia i per la intel·ligència que demostra davant de les situacions difícils, normalment es presenta sempre sol i a diferència d'altres pallassos aquest no parla.

Little Tich amb el seu calçat característic

Pel que fa el maquillatge es caracteritza per tenir una gran varietat de colors i per ressaltar les faccions de la cara amb maquillatge blanc.

Exemples d'excèntric:

- Little Tich (1867 – 1928)
- Grock (1880 – 1959) i Rivel en les últimes etapes.
- Tortell Poltrona (1955)

Rodamón:

Si l'excèntric és fill de l'August, el rodamón ho és de l'excèntric. Conegut com a Tramp o Hobo-clown als Estats Units, aquest curiós personatge es caracteritza pels trets de marginat social, per anar normalment sol i per la no utilització de la paraula, excepte amb els seus companys. La manera d'expressar-se i els moviments pesats, arrossegant els peus, denoten la seva vida feixuga i carregosa. L'origen d'aquest personatge es podria trobar als Estats Units (el rodamón és l'únic pallasso considerat genuïnament americà) a la dècada dels 30: arran de la depressió econòmica iniciada amb el crack del 29 molta gent es desplaçà amunt i avall del país en tren per trobar feina. Els artistes devien inspirar-se en la manera de caminar i de fer d'aquest individus desil·lusionats per crear el **tramp**. Altres referències històriques relacionen el maquillatge d'aquest pallasso amb el que s'utilitzava en els espectacles de varietats de finals del segle XIX i principis del XX. El maquillatge del rodamón es basa en la representació dels personatges en els quals es va inspirar: la cara s'embruta per tal de representar el sutge provinent de les locomotores a vapor de l'època. Les zones dels ulls i de la boca apareixen ressaltades amb blanc, ja que el personatge s'ha netejat per veure-hi i poder menjar. La resta del maquillatge serveix per mostrar que el rodamón està a l'exterior molta estona (diferents tonalitats de la pell i utilització del vermell en les zones en les quals s'ha cremat) i va mal afaitat. És habitual la utilització del nas vermell. En

general el vestuari mostra la pobresa del personatge: la camisa, els pantalons i l'abric, si és el cas, apareixen estripats i bruts, plens de pedaços superposats a la tela original per tal de tapar els forats, que també se solucionen amb imperdibles o amb cosits desiguals. La resta d'elements que utilitzi el personatge també denoten la seva qualitat de vida: el barret, la corbata, el calçat, els mitjons, els guants... estan en molt mal estat. A partir d'aquí cal matisar les diferències entre el **tramp** i el **hobo**, que tenen un perfil lleugerament oposats. - **Tramp**: creu que és una víctima de les accions dels altres, que l'han impulsat a la situació en la qual viu. És per això que constantment busca fer pena als altres, evitant el treball; les coses, però, mai li aniran bé. Conseqüentment, la seva expressió tendirà a ser trista, com si estigués a punt d'arrencar a plorar (a vegades porta una llàgrima de glicerina enganxada a la galta). El pentinat que porta consisteix en despentinat el seu propi cabell i en general, els colors que destaquen en el seu vestuari són els foscos, normalment mal combinats. Com a cinturó o tirants pot dur una corda. Cal dir que malgrat anar mal vestit, el tramp sempre va net. - **Hobo**: contràriament al **tramp**, el **hobo** és feliç en la seva situació: vol ser hobo. Per tant, la seva expressió és normalment de felicitat. Prefereix treballar a rebre caritat, és a dir, sempre tindrà feina, però no per molt de temps ja que de seguida voldrà canviar d'aires i viure noves experiències. El maquillatge que sol usar és el mateix que el del tramp, amb la única diferència que la seva expressió serà més riallera i els seus ulls seran més grans i més vius. Aquesta actitud el portarà a vestir colors més vius i brillants que el seu company. Les sabates són semblants en els dos personatges.

Exemples de rodamón:

- Charlot (1889 – 1977)
- Joe Jackson (1873 – 1942)
- Emmet Kelly (1898 – 1979)

Pallasso de Soireé:

És una especialitat de pallasso (normalment August) és el descendent evolucionat dels primets Augusts, els quals abans de formar parella amb els clowns, s'encarregaven d'entretenir al públic durant els canvis d'escena. Normalment actua breument entre número i número de circ.

Exemples:

- Oleg Popov (1930)

Mim-Clown:

Varietat de **Clown** normalment mut. Es representa normalment sol i té els objectes com a enemics. Té una gran varietat d'habilitats físiques o musicals. En aquest sentit les seves concepcions i dramaturgia són paral·leles a les de l'August excèntric.

Exemples:

- Dimitri (1935)

Clowns de Personatge:

Anomenem amb aquest nom als pallassos que identifiquem amb personatges coneguts, professions (bomber, metge, policia...) o animals. Habitualment els Clowns de personatge imiten professions ja que afavoreix a la juguesca que es produeix a escena. A l'hora de classificar els pallassos dins d'aquesta categoria hi ha certa controversia ja que varia segons el punt de vista de les persones. No existeix una vestimenta determinada per als Clowns de Personatge ja que aquesta varia en funció al personatge que es vol representar.

Mesié Loyal:

Etimologia: l'apel·latiu ve directament del cognom d'una dinastia circense francesa iniciada per Théodore Loyal (1829-1879) i desapareguda amb Georges Loyal (1900- 1969).

El **Mesié** Loyal és un pallasso que s'encarrega de fer de presentador a la pista de circ. És el director i la màxima autoritat quan apareix a escena i pot ser el partner més luxós que pot tenir una tropa de pallassos. No s'ha de confondre amb el personatge homònim que apareix a la peça teatral de Molière "Tartuffe o l'Imposteur" (1664) i que fa de sergent. En aquest cas, **Loyal** provindria del mot francès **légal** (legal); per tant, no el podem relacionar ni amb la dinastia circense ni amb el món del circ.

Exemples:

- Georges Loyal (1900 – 1969).

Cascador:

Acròbata còmic especialitzat en **cascades**.

El repertori de gags i d'entrades de pallassos és tan variat com els diferents pallassos que hi ha. Des del 1864 quan entrà en vigor a França la llei sobre llibertat dels espectacles, s'han representat al circ tota mena de paròdies, mudes o parlades. En aquestes paròdies hi poden participar diferents clowns o un de sol.

En les parelles de pallassos, el joc és sempre molt simple: un pallasso llest (el **Clown**) enreda a un de més ximple (l'August) o be pretén enredar a un tercer, ja fos del públic o ja fos el regidor o el director de la pista.

En els tercets el joc és entre un **clown** blanc i dos Augustos. D'aquesta manera la paròdia es complica i permet representar escenes de durada més llarga.

Els Excèntrics, nom que com ja hem vist es dona als pallassos que treballen sols, acostumen a barallar-se amb els instruments que transporten, i d'aquesta

manera els seus objectes es converteixen en els seus companys inseparables. Tribem un clar exemple amb la famosa cadira vermella de Charlie Rivel o la maleta de Grock.

1.3.1 Vestits de pallasso

Els vestits dels pallassos ha anat evolucionant tant com han anat canviant ells mateixos. En un principi, els pallassos eren veritables gimnastes i la seva roba era fina lleugera. A finals del s.XVIII els clowns eren personatges extravagants que entre número sortien a la pista per divertir el públic dels primers circs fent grans maniobres dalt dels cavalls. A mesura que el pallasso va anar tocant de peus a terra i es va anar estabilitzant, la seva indumentària va incorporar nous elements com sabates, barrets, perruques, abrics, jaquetes...

El Clown Blanc recull en els seus vestits l'herència dels pierrots de la comèdia de l'art i llueix roba tan elegant, poètica i senyorial com ho demana el seu personatge. Més tard, quan el Clown deixa de fer piruetes i maniobres físiques, els seus vestits van adquirint riquesa d'ornamentacions i formes fins a tal punt que, cap els anys vint d'aquest segle, els Clowns de moda arriben a competir entre ells no ja per la seva capacitat artística sinó per l'elegància i extravagància dels seus vestits.

L'August, en canvi, pren la inspiració dels personatges de la vida quotidiana. Així com el Clown és aliè a la vida material, l'August és més proper al públic amb aquest aspecte. L'August porta abric o samarreta, du paraigües o arrossega una gran maleta i es guarneix amb llaç o amb corbata. Però res no li va a la mida. És com un nen al qual tot li va gran. Les màniques li van llargues, els pantalons li arrosseguen per terra, els botons li fan un pam, la corbata li arriba als genolls... Els Augustos són com nens als quals tot els va gran, nens als quals, fins i tot, el seu cos els va gran.

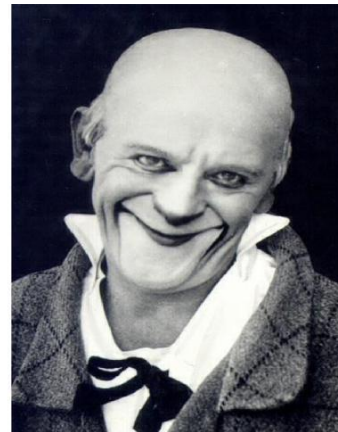

1.3.2 Cara del Pallassos

Al llarg de la història dels pallassos, el maquillatge ha tingut un pes decisiu en la definició dels personatges clownescos. Per als pallassos antics, el rostre era una prolongació del vestit, i els colors i les formes que s'hi pintaven no tenien res a veure amb l'expressió. Més tard, en definir-se clarament els dos tipus de pallasso, **Clown** i August, el maquillatge pren una altra qualitat ja més identificada amb l'expressió. El maquillatge tradicional del Clown consisteix en una capa de pintura blanca que cobreix tota la cara. Sobre aquest fons s'hi repassen les línies de la boca i dels ulls, amb una gran cella que els envolta. Aquest traç de les celles, ha acabat per definir les diferents varietats del Clown. La cella correspon a la firma de cada Clown, tot Clown sempre se n'ha pintat una, sempre igual i diferent a la dels altres Clowns. El maquillatge de l'August recau, també, sobre els ulls i la boca. Però en ells tot es gran i desproporcionat. Els colors són vius (vermell amb blanc i negre) i, juntament amb aquests colors, un nas ample i vermell que identifica les expressions de cada August.

Albert Fratellini, cara d'August

Grock, cara de Clown

1.4. Llenguatge dels Pallassos

1.4.1 Tècniques usades entre Pallassos

La figura del pallasso està complementada amb una sèrie de tècniques que utilitzen a l'hora de sortir a escena, l'actor per fer-se entendre utilitza uns mitjans d'expressió com la veu, el cant, els gestos... El pallasso a més d'utilitzar aquests mitjans d'expressió ha de saber realitzar exercicis perillosos, tombarelles, grans salts, atacs... No hi ha teatre possible, si no es coneixen aquestes tècniques que defineixen aquesta figura.

Cascada:

Successió ràpida -i sovint trucada- de salts, tombarelles, caigudes i altres habilitats corporals, caracteritzada per l'espectacularitat i una gran versemblança visual i dramàtica.

Bufetada:

Tècnica de gran efecte dramàtic, molt usada per les tropes de pallassos. En realitat és una simulació: l'agressor no toca mai la cara de l'agredit i el so de la bufetada el fa aquest últim amb un cop de mans fort i sec. Per tal que el públic no s'adoni del truc, cal que l'agredit piqui de mans ben lluny del centre d'atenció (la pròpia cara). La mecànica es complica considerablement quan les bufetades s'alternen entre dos o més personatges.

Paradídel:

Combinació rítmica o diàleg de bufetades. A partir d'un ordre inicial (dreta-esquerra, dreta-dreta, esquerra-dreta, esquerra-esquerra), es pot desenvolupar un gran nombre de variacions.

1.4.2 Elements dramàtics utilitzats

Tant si els pallassos es localitzen a una pista de circ, com al carrer o en solitari, aquest sempre s'atenen a una sèrie de pautes i elements per dur a terme la posada en escena, molt d'aquest vocabulari ha estat mencionat anteriorment i en sortirà present més endavant, per això és important aclarir aquest concepte per evitar confusions.

Entrada:

- 1) Aparició dels pallassos en escena i primer plantejament de la seva actuació.
- 2) Escena, número o situació dramàtica protagonitzada per pallassos. L'eix central n'és sempre la comicitat, de vegades servida amb tècniques d'equilibri, malabars, acrobàcia, música, etc. Dramàticament, l'entrada s'emparenta amb el sànet i l'entremès, manté la unitat espai-temps i s'estructura amb presentació-nus-desenllaç.

Número:

Actuació acabada i independent d'un o diversos artistes en un espectacle. El terme sorgeix amb els inicis del circ fix i significativa l'ordre de sortida dels artistes.

Escena:

Número o situació en què intervien els diferents pallassos.

Esquetx:

Escena còmica, generalment curta i amb pocs actors, estructurada amb presentació-nus-desenllaç.

Gag:

Situació còmica simple, resolta amb un cop d'efecte ràpid i sorprenent.

Gag de continuació:

Efecte còmic, que es va repetint diverses vegades en escena.

Rutina:

Qualsevol de les parts de què es compon una entrada de pallasos. Amb un significat semblant, el terme s'usa també en il·lusionisme, equilibri, acrobàcia i ensinistrament d'animals.

Parada:

Aparició dels artistes a la pista mostrant al públic les rutines de les quals són especialistes. Normalment la parada s'utilitza per iniciar o finalitzar un número de circ.

Represa:

És més curta i simple que l'entrada. Hi participen un o diversos **pallasos normalment de soireé**. L'objectiu de la represa es distreure l'espectador durant el muntatge de l'escenari del següent número.

Xarivari:

1) Irrupció multitudinària de pallasos que executen acrobàcies espectaculars (rodes, rondades, flip-flaps, mortals, cascades, piràmides, etc.), a un ritme frenètic i amb grans dosis de comicitat. Cal distingir entre el xarivari i la parada, terme que designa l'aparició a la pista de tots els artistes d'un espectacle mostrant generalment alguna rutina de la seva especialitat. Totes dues fórmules escèniques produeixen un gran impacte en el públic i se solen usar per començar i/o acabar una funció de circ.

2) Conjunt dels pallasos que intervenen en un xarivari.

2. EL PALLASSO SOCIAL, LA NOVA VISIÓ DEL PALLASSO

2.1 Definició del pallaso social

Fins ara hem analitzat el pallaso com a artista. Però, quin és el seu rol en la societat? Quin paper hi juga?

El pallaso és un personatge que ha estat present en la nostra societat des de l'antiguitat, que ha anat evolucionant al llarg de la història de la mateixa manera que ho hem fet els humans, per aquest motiu al llarg dels temps ha anat innovant pel que fa les seves tècniques i

el contingut de les seves actuacions de la mateixa manera que ho han fet el maquillatge i el seu vestuari. Podem considerar que si el pallaso ha experimentat aquest procés d'evolució al llarg de la història de la humanitat és perquè el pallaso té una funció social que sempre ha estat la mateixa, fer riure. Per aquest motiu és normal trobar el pallaso en tots els nivells en els quals es divideix l'estructura social tant en els sectors de poder de la societat, com el bufó de la cort, com en les classes més desfavorides.

El pallaso pot tergiversar la realitat, recargolant-la de manera que no tingui res a veure amb la concepció lògica que en tenim perquè s'amaga darrere del nas vermell: porta una màscara. Des del moment en què es posa la pròtesi, normalment vermella, el pallaso deixa de ser real i es transporta a un món fantàstic. Igual que les titelles a l'Edat Medieval, com el que pallaso és una ficció, un personatge inexistent, té la possibilitat de posar en boca allò que els humans no poden dir, destapant d'aquesta manera els tabús.

En un pallaso podem veure sintetitzats tots els tics i manies de la nostra societat, sense excepció: com si fos un obrellaunes, el pallaso posa al descobert els tabús que es mantenen, de manera inconscient, en conserva, i amb la complicitat de l'espectador assaboreix un exquisit aperitiu de reaccions. I és que el pallaso és sempre la meitat d'una broma: si no hi ha ningú que l'escolti ell perd tota la seva identitat. Per aquest motiu, molts artistes conceben el procés de creació d'un espectacle com una cosa incerta, ja que els és impossible assajar com reaccionarà el públic i, per tant, com es desenvoluparà l'acció. Pepa Plana afirma que parir un espectacle és "un mal necessari"; a través de les representacions, l'espectacle s'assentarà, fins que arribarà un moment en el qual ja tindrà una identitat consolidada, perquè s'haurà equilibrat amb el públic.

A través de les seves intervencions aquest personatge distorsiona el sistema social; amb el riure ens col·loca davant de la nostra realitat i fa que ens adonem com són i què fem. Amb subtilesa ens fa veure que el nostre dia a dia és absurd, obligant-nos a reflexionar sobre la nostra identitat. La seva principal funció, però, és la tub d'escapament de les tensions generades pels diferents conflictes; és un analgèsic social, un relaxant. És per això que és un error concebre aquest artista com un heroi romàntic que es revela contra el poder per enderrocar-lo; el pallasso no es revela contra la seva societat, sinó que més aviat ajuda al seu manteniment, apaivagant qualsevol espurna que pugui provocar un gran incendi.

En cada espectacle, el pallasso parodia l'estructura social i ens ensenya a riure. I és que aquesta és la seva funció més destacada: fer-nos riure, crear moments en els quals oblidem que som efímers i erigir-nos així com a éssers immortals. Ell és el màxim responsable del riure; n'és el mestre. És l'únic artista doctorat en l'art d'arrencar llàgrimes d'alegria a la gent, i per això té la obligació de fer-nos riure.

Moltes vegades únicament associem el pallasso al circ, i això es cert, gran part de la trajectòria dels pallassos la trobem al circ, però ens oblidem que aquesta figura també la podem trobar en estat lliure, sense més límits que els dibuixants per la pròpia realitat. Immers en la vida quotidiana, el pallasso és un element que obra un espai infinit de possibilitats: representa en sí mateix a l'inadaptat, al equivoc, al desplaçat, que pel simple fet de sembla diferent es situa al marge i tothom se'n riu. Però, d'altra banda, també representa un ésser amb qui els altres descobreixen que poden riure de si mateixos i de l'absurditat de la pròpia existència ja que en el, podem reconèixer punts de la humanitat, de la vulnerabilitat i de la ingenuïtat que totes les persones porten a dins. Molts cops podem escoltar l'insult – “ets un pallasso!”- L'assimilació d'aquesta paraula com a insult està relacionada amb la simple consideració que és té d'aquest personatge. La tendresa i la innocència que representa fa que s'utilitzi aquest adjectiu despectiu per qualificar les persones que es comporten com no els pertoca. Totes les persones alguna vegada em fet el pallasso ja que el seu llenguatge és universal. Tothom ha estat nen, ha plorat per ximpleries, s'ha caigut, ha cridat per aconseguir el seus objectius i el que és més important de tot, en el seu dia em estat capaços de tergiversar la realitat, és a dir, ens hem imaginat viure en un món totalment diferent al real, És per aquest motiu que es considera que el llenguatge del pallasso és universal, ja que recull els sentiments, les il·lusions, les pors i les emocions que tothom ha experimentat alguna vegada i per tant totes les persones provinguin d'on provinguin ho poden entendre.

Això justificaria el fet que en els últims temps ha sorgit una nova visió de la figura del pallasso. Ens trobem davant d'un pallasso lluny de les pistes de circ i

dels escenaris, un pallaso encara més social, que es dedica a ajudar mitjançant el riure principalment a aquelles persones que viuen una realitat amarga, que es troben en mig d'un conflicte bèl·lic o bé lligades a llits d'hospitals.

Avui en dia es pot considerar el pallaso com un psicòleg de la societat que utilitza la seva millor medicina: el riure. L'eficàcia terapèutica del pallaso ha estat comprovada i actualment es potencia la seva intervenció per al procés de millora dels pacients, En aquesta nova dimensió que ha adquirit el pallaso és freqüent trobar-lo sent particip en diverses teràpies que utilitzen el riure com a fonament, com per exemple la risoteràpia. D'altra banda s'han creat diferents organitzacions amb la finalitat de portar el riure allà on més es necessita a llocs on la mort hi és present dia a dia.

2.2. Els beneficis del somriure

Moltes vegades la serietat representa un espai d'inaccessibilitat, de respecte. En canvi prendre's les coses amb humor representa a persones de poca confiança. Els nens riuen molt i es prenen les coses sempre amb humor, és per aquest motiu que no es confia amb ells fins que han començat a créixer i han perdut la innocència i la espontaneïtat. Es llavors quan es creu que poden tenir responsabilitats, quan la domesticació social els ha portat a semblar-se a la resta de la societat adulta.

Aquesta societat adulta no valora el fet de riure, no pensa que les rialles i l'humor suposen un alliberament per al sofriment i per a les tensions, es treu de la serietat rutinària de la realitat, per transformar momentàniament una situació en un lloc de joc. Davant la inevitabilitat del sofriment i les tensions, l'humor té diferents efectes importants en el funcionament de les persones.:

- Provoca autodistanciament, cosa que permet prendre perspectives de les situacions i d'un mateix. En aquesta experiència es produeix un increment de la capacitat d'objectivar la subjectivitat i un augment en la capacitat imaginativa.
- Produeix que la persona sigui més tolerant, tingui més paciència i flexibilitat am un mateix.
- Es reforça una actitud alegre i constructiva de la vida i crea més sensibilitat creativa.
- Ens desperta la necessitat d'aprendre a riure d'un mateix i de les situacions.
- Amb l'humor i el somriure sorgeix un procés de revitalització de la espontaneïtat i de la curiositat.
- Es reafirma la recerca d'allò alegre, positiu i estètic de la vida.

Des d'una perspectiva més psicològica, el somriure és una experiència terapèutica sobre la qual podem subratllar diferents aspectes importants.

- El somriure té un gran impacte sobre la química del pensament. Amb l'humor la ment està respirant amb la imaginació, en aquest procés intervé la totalitat del cervell i el somriure compleix la funció d'activar l'hemisferi dret, on resideix allò imaginatiu i emocional.
- Ens permet veure les coses des d'un altra perspectiva més creativa i esperançadora. Ens permet riure de els nostres limitacions i acceptar les coses tal i com són.
- El somriure afecta el cos en la seva totalitat, es produeix un impacte en tot l'organisme. Dintre del sistema fisiològic, l'humor i el somriure tenen dos

processos: produeix primer un estímul sobre el cos i finalment el porta a un estat de relaxació posterior.

D'altra banda, des d'una perspectiva enfocada cap a la relació entre els membres d'un grup, el fet de riure també pot permetre construir i millorar les relacions entre les persones i augmenta la capacitat de comunicació. Està demostrat que en diverses situacions de dolor psicològic si l'humor s'introdueix en el moment i de la manera adequada, el receptor inconscientment col·loca els seus estats insatisfactoris en una situació d'espera per a ser superats posteriorment.

L'humor i el riure canvia la manera amb què ens podem sentir emocionalment. La nostra conducta té una gran relació amb l'estat d'ànim: quan ens sentim bé actuem d'una manera diferent a quan ens sentim malament. Riure provoca un gran canvi en el comportament i també en la bioquímica de les persones: una persona que riu es mostra molt més receptiu als tractaments farmacològics i psicològics. És per aquest motiu que hi ha diferents pallassos que es dediquen a ajudar tan a nens com a adults a riure, pretenen recordar que riure és un procés essencial per a la vida i que comporta una gran benefici per a la pròpia persona.

2.3. El pallasso d'hospital

Com ja hem apuntat en apartats anteriors, el pallasso d'hospital es diferencia del pallasso més convencional.

Per a regular la intervenció del pallasso en els hospitals, cada entitat elabora el seu propi codi deontològic, encara que tots es basen en el mateix [veure annex]. Aquest codi està format per una sèrie d'articles que marquen quines són les pautes de comportament de l'artista dins i fora del recinte hospitalari. Evidentment,

aquestes normes vetllen pel respecte de la situació del client. El pallasso s'ha de mantenir com un personatge aliè a la situació en la qual actua, implicant-se exclusivament com a artista. No pot emetre cap opinió personal sobre la situació (article 4), ha de mantenir el secret professional sobre el que passa durant les seves actuacions (article 5 i 10), no ha de posar en risc la salut del nen (article 8), no pot mantenir relacions d'amistat amb la família dins i fora de l'hospital (article 6), no accepta comissions ni propines per a dur a terme la seva feina (article 11)...

Preguntem-nos ara quina és la funció d'un pallasso en un hospital. Normalment, quan es parla d'aquest artista, es cau en l'error d'identificar la seva feina amb la del pallasso que veiem al circ o al teatre. És a dir, es creu que els pallassos van a fer espectacles als hospitals, i que aquest és un escenari més. Malgrat tenir la mateixa base, el pallasso d'hospital entra en una altra òrbita quan es vesteix amb la bata blanca i amb accessoris propis d'un metge, i interactua amb els elements de l'hospital. Llavors, l'artista passa a formar part del personal de l'hospital, n'és un més; això comporta haver de complir una llarga llista de normes, tan de caire higiènic com de relació amb els pacients, de la mateixa manera que la compleixen els personal mèdic (article 9).

A l'hospital, el pallasso posa en pràctica de manera conscient la seva funció social: fer riure. És a dir, el pallasso d'hospital s'allunya del món de l'espectacle, sense deixar de tenir-hi una important relació, i es converteix en un terapeuta, psicòleg... La seva missió dins del recinte mèdic és una de les més importants i difícils de tot l'hospital. Es dirigeix bàsicament als infants: el pallasso és un agent que actua **per millorar la seva qualitat de vida i estar presents en tots els processos dolorosos per què aquests El doctor Ambulancio, de PayaSOSpital (València), en una intervenció a l'Hospital Clínic de València. - 60 - moments siguin el menys traumàtics possibles per a ells [els nens] i les seves famílies** (article 2).

Aquesta definició la dóna PALLAPUPAS – PALLASSOS D'HOSPITAL en el dossier del 2008, però és vàlida per qualsevol entitat d'aquest tipus.

Quan el pallasso, acompanyat de la seva parella (article 3), entra en acció l'infant es relaxa. Aquest fet rebaixa la tensió que provoca la situació en els familiars del pacient. Si el nen ha d'entrar al quiròfan, el pallasso és l'única persona que és

present en tots els estadis de la intervenció: la seva missió és mantenir entretingut i relaxat l'infant, però també anar preparant-lo per a cada nova situació, explicant-li què passarà. En estar el cos del nen relaxat, l'operació resulta més fàcil i es redueixen els efectes secundaris de la intervenció.

Arribar a ser pallasso d'hospital comporta molts anys de preparació. Hem comentat en apartats anteriors que per arribar a ser pallasso es requereix un llarg període d'estudi i de pràctica a fi d'anar depurant la tècnica i el propi pallasso. Els pallassos d'hospital són tots i cada un professionals del món de l'espectacle amb un trajectòria sòlida sobre els escenaris (article 1). Per entrar a formar part de l'equip és necessari passar un càsting que valora la qualitat dels artistes, per garantir que el servei serà l'adient. A més a més, la pròpia entitat s'encarrega de formar els pallassos en la tècnica específica del pallasso

d'hospital, de la mateixa manera que se li ensenyen eines pròpies del camp de la psicologia per a dur a terme la seva funció sense problemes. Periòdicament els artistes també reben formació sobre les arts de l'espectacle, de manera que l'aprenentatge es continu (article 7). És a dir, els pallassos d'hospital estan molt ben preparats per a dur a terme la seva feina.

Un cop al mes, els artistes es reuneixen amb la psicòloga de l'entitat a fi d'exterioritzar i posar en comú els conflictes provocats pel treball a l'hospital. El pallasso es veu involucrat a diari en situacions molt dures en les quals es posa a prova la seva maduresa mental i emocional [veure annex 2]. Cal tenir en compte que els pallassos, d'un dia per l'altre, perden part del seu públic, ja sigui per un desenllaç fatal o perquè al final el pacient ha estat donat d'alta. El fet de veure un nen un dia i la setmana següent saber que ha mort provoca en els pallassos una tensió interior que necessiten exterioritzar. A les sessions amb la psicòloga es treballen tècniques de grup i d'acceptació del dol.

Com ja hem apuntat, el pallasso és un membre més de l'entramat de personal dels hospitals. Des d'un primer moment es parla amb la gerència de l'hospital a fi de treballar conjuntament. Metges i pallassos intercanvien abans de cada sessió informació sobre el pacient i el perquè de la seva estada, de manera que el pallasso tingui eines per a entrar en contacte amb ell. Després de cada sessió s'acostuma a fer un diari amb les reaccions que han tingut els familiars i els mateixos pacients.

Avaluar la funció del pallasso en l'hospital és una tasca molt complicada. El riure és una reacció difícilment avaluable per les seves característiques qualitatives. Una de les mesures que les diferents utilitzen per a fer un balanç de la seva influència en l'estat dels pacients i dels familiars consisteix en passar periòdicament enquestes als pares, a fi que expressin la seva opinió sobre el servei rebut. A partir dels resultats obtinguts de les diferents preguntes, l'entitat reorientarà o no les seves línies de treball. Segons PALLAPUPAS, la millor dada per afirmar que els seu treball és útil és el fet que cada cop hi ha més centres sanitaris que reclamen els seus serveis. També és veritat que des de l'Hospital Sant Joan de Déu a Esplugues de Llobregat s'intentà impulsar un

projecte científic per a mesurar exactament quins són els efectes de les actuacions dels metges del nas vermell, però la falta de finançament impedí el desenvolupament de l'estudi.

A vegades, el pallasso d'hospital s'allunya dels infants per a dur a terme la seva funció davant d'un públic diferent. PALLAPUPAS ho demostra amb el programa que desenvolupa amb gent gran a clíniques geriàtriques o centres de dia. En tenir un públic molt diferent a l'infantil, l'actuació del pallasso varia lleugerament. És evident que no es poden fer el mateix tipus de bromes amb gent gran que amb infants. El pallasso mantindrà una actitud més adulta, de més complicitat amb el pacient. L'artista s'allunya una mica del pallasso per passar a ser més un personatge còmic, picardiós i enginyós, i els seus gags agafen una nova dimensió. A més a més, el pallasso es converteix en oient de les confidències dels pacients: en estar tantes hores sols, el pallasso els brinda l'oportunitat d'explicar les anècdotes de la seva infantesa, convertint-se així en un perfecte confident. La resposta de la gent gran és tan bona que els mateixos pallassos queden sorpresos: fins i tot les senyores s'atreveixen a tocar al cul als doctors de nas vermell, tal com expliquen els professionals de PALLAPUPAS. En canviar de públic i d'escenari, cal tenir en compte que la funció del pallasso canviarà. L'artista es mourà pels diferents centres sanitaris amb la intenció d'entretenir als ancians. Com explica PALLAPUPAS al seu dossier, els objectius del projecte són:

- Desdramatitzar la situació que els avis estan vivint, agreujada per la seva lenta recuperació. Si bé d'un nen malalt ens sorprèn la seva capacitat de recuperació, en el cas dels ancians, ens adonem que la pròpia vellesa no permet aquesta ràpida recuperació, que és més lenta.
- Insuflar vitalitat, alegria i renovar l'energia.

En conclusió, el pallasso té una funció terapèutica que posa en pràctica en iniciatives com les de PALLAPUPAS – PALLASSOS D'HOSPITAL, que fan possible que molts nens i nenes guardin un bon record de la seva estada en l'hospital.

2.4. Associacions

2.4.1 PALLAPUPAS – PALLASSOS D'HOSPITALS

Aquest projecte s'inicia a finals dels 90 quan l'actual presidenta de l'entitat i pallassa de professió, Àngela Rosales, viatja a Mallorca a fi de participar en el càsting de selecció de Sonrisa Médica, ONG pionera a Espanya pel fet d'introduir els pallassos en els hospitals. Aquesta entitat, creada el 1994, havia traslladat l'experiència i metodologia dels pallassos d'hospital de Le Rire Médecin (París, 1991) i Clown Care Unit (Nova York, 1985), organitzacions capdavanteres en aquesta professió. Ja des d'un principi l'objectiu és molt clar: millorar la situació dels infants en els hospitals i acompanyar-los en els moments més traumàtics de l'estada o de la intervenció. Per fi, la tardor de l'any 2000 es posa en marxa a les 10 plantes de l'Hospital Sant Joan de Déu d'Esplugues de Llobregat. A partir d'aquell moment, l'entitat no ha parat de créixer i d'expandir-se en el territori català. PALLAPUPAS intervé a la secció d'oncologia de l'Hospital MaternoInfantil de la Vall d'Hebron de l'octubre de 2002 fins al juliol de 2003. El mes de febrer de 2004, l'entitat s'estableix a l'Àrea de Pediatria de la Corporació Sanitària del Parc Taulí de Sabadell. Actualment, l'ONG es prepara per prestar els seus serveis a nous centres sanitaris, amb la voluntat d'arribar com més lluny millor a fi d'humanitzar el sector de la salut com a distintiu de qualitat dels hospitals de Catalunya.

L'associació basa el seu treball en una sèrie de valors. En primer lloc la professionalitat, ja que per a treballar de pallasso en els hospitals es requereix una llarga formació. PALLAPUPAS vetlla per la qualitat del seu servei: a través de la direcció artística i de la formació continua dels pallassos es busca garantir la qualitat en l'àmbit artístic i humà. En tot moment

PALLAPUPAS treballa a partir del respecte pels pacients i per les seves famílies; a més a més considera cada situació un món nou, i és per aquest motiu que ofereix una atenció personalitzada: l'actuació s'adapta a la malaltia del nen, a l'edat, a l'estat de la malaltia, a l'espai i a la situació familiar, social, cultural... del nen. Per altra banda, la intimitat (cada família és un món i els

pallassos accepten la seva decisió d'acceptar els seus serveis i el moment més adequat per fer-ho), la innovació (mitjançant la formació amb professionals del sector es buscar millorar les tècniques teatrals emprades) i el treball en equip (PALLAPUPAS es manté constantment en contacte amb el personal de l'hospital) són valors presents en la tasca de l'entitat.

Els vuit anys d'experiència han permès a PALLAPUPAS desenvolupar diferents programes en diferents hospitals. A través dels resultats obtinguts en els centres sanitaris on els doctors del nas vermell són presents i amb la col·laboració de professionals de la medicina s'han dut a terme projectes que en un principi no s'havien plantejat. D'aquesta manera s'ha demostrat que el pallasso té múltiples aplicacions. Calçat que duen els pallassos de PALLAPUPAS en les intervencions al quiròfan. Actualment PALLAPUPAS té actius tres projectes basats en el pallasso i un programa de teatre social, molt diferenciats els uns dels altres però amb objectius semblants.

1. **Projecte Planta:** és el primer projecte desenvolupat. Es realitza a les habitacions dels infants hospitalitzats, que per un motiu o altre han d'estar uns quants dies a l'hospital. Els centres on es desenvolupa aquest servei són l'Hospital Sant Joan de Déu d'Esplugues de Llobregat (novembre del 2000) i la Corporació Sanitària del ParcTaulí de Sabadell (febrer de 2004). Gràcies a aquest servei més de 21200 nens són visitats periòdicament pels pallassos.

La metodologia emprada i el desenvolupament del servei en aquest projecte l'explica PALLAPUPAS de la següent manera:

“Metodologia:

Un cop aprovada la col·laboració a l'Hospital, la metodologia que es segueix és la següent:

· PALLAPUPAS manté una reunió amb la Direcció i Caps de cada Servei, a fi de detectar les necessitats i articular la intervenció. Els Serveis on s'actuarà, els horaris, la durada de les intervencions, són elements a tenir en compte a l'hora d'estructurar la tasca, per tal que

sigui realment efectiva i complementària a la desenvolupada pel personal sanitari.

- *Quan aquesta tasca està feta se signa un conveni entre l'hospital i Pallapupas, i l'entitat contracta una assegurança de responsabilitat civil.*
- *Tots els pallassos, una vegada contractats per al servei, signen un codi deontològic segons el qual, entre d'altres punts, es comprometen a guardar el secret professional i a no mantenir relacions amb els usuaris fora de l'hospital.*

Desenvolupament del servei:

- *Els pallassos arriben als vestidors de l'hospital, es canvien i fan una mica d'escalfament, i compleixen les normes d'higiene establertes.*
- *Quan arriben al Servei es treuen el nas vermell i parlen amb la/el Cap de servei d'infermeria, per tal de rebre la transmissió: nom dels infants, número d'habitació, edat, malaltia, i qualsevol circumstància personal o familiar que la Supervisió cregui oportú de destacar. Aquestes dades són fonamentals de cara a estructurar la tasca, que és d'improvisació en cada habitació.*
- *Comença llavors l'itinerari: primer juntament amb el personal sanitari, després actuant d'habitació en habitació i també en els passadissos. Quan ja s'ha vist a tots els infants d'aquell servei es passa al següent tot seguint el mateix procediment.*
- *Un cop acabada la jornada, els pallassos tornen als vestidors i escriuen el Diari: infants intervinguts, la seva resposta, com ha anat l'actuació, resposta del personal sanitari, i altres aspectes que creguin important destacar. Aquesta tasca serveix, a més, per a preparar l'actuació d'una altra - 64 - parella el dia següent, i de cara al treball setmanal de la Directora artística amb l'equip.*

- **Mensualment els pallassos redacten un informe per a la Direcció artística de PALLAPUPAS. Aquesta és una eina de seguiment de la qualitat i el desenvolupament del servei.**
- **Periòdicament es manté una reunió amb el/la Cap del Servei de l'Hospital, així com també amb Gerència, que serveixen per avaluar la tasca.**⁵

2. Projecte Quiròfan: aquest servei s'inicià el novembre de 2004 a l'Hospital Sant Joan de Déu d'Esplugues de Llobregat. La seva missió és acompanyar els infants durant tot el procés de la intervenció, en la seva entrada a quiròfan i fins a que estigui anestesiats, sortir durant la intervenció i tornar a estar presents en el despertar a la sala de reanimació. Quan l'anestèsia és local, els pallassos es queden també durant la intervenció.

L'experiència ha demostrat a PALLAPUPAS i al mateix personal mèdic que la presència del pallasso en el quiròfan és necessària per garantir una bona operació. Aquest servei es du a terme en intervencions quirúrgiques d'unes hores; és a di, és un servei d'un dia. D'aquest servei de 25 hores setmanals se'n beneficien un total de 5907 infants anuals.

PALLAPUPAS explica com es desenvolupa el servei:

“La metodologia de treball d'aquest programa no varia substancialment respecte a la que es desenvolupa al Projecte Planta, si no és pel fet que en aquest àrea els infants entren i surten el mateix dia, per les precaucions encara més extremades en relació a les normes de salut i higiene, i sobretot per l'estat de neguit i angoixa més acusat provocada per l'entrada a quiròfan.

---

⁵ Totes les referències d'aquest apartat provenen del Dossier de PALLAPUPAS – PALLASSOS D'HOSPITAL 2008

Els pallassos arriben al matí i el primer que fan és sol·licitar a Admissions el llistat d'intervencions del dia, de cara a conèixer les edats, tipus d'intervencions,... i així poder programar la jornada, juntament amb la infermera.

El procés que se segueix és el següent:

- L'infant arriba amb els seus familiars a Admissions, i s'espera a que l'avisin a la sala d'espera.*
- Quan l'avisen, l'infant i família passen al despatx dels anestesistes per acabar de confirmar que tot continua correcte, i pesen i mesuren l'infant,... Si tot està correcte, els pares, o tutors legals, signen el consentiment informat.*
- Llavors l'infant s'està amb els acompanyants a la sala d'espera fins a que el fan entrar als vestidors, on es despulla i li posen una bata per fer-lo passar a unes sales comunes on s'espera assegut en una butaca, acompanyat pels seus familiars (en nombre màxim 2).*
- L'infant s'està en aquesta sala comuna fins a que l'avisen de quiròfan. Aquí ja s'acomiarà de la família.*
- Ja a la taula d'operació li posen l'anestèsia (total, en la majoria dels casos) i l'intervenien.*
- Després de la intervenció el condueixen a la sala de reanimació i s'hi quedarà fins a que es desperti i recuperi la consciència.*
- Ja recuperat, el porten a la sala comuna on s'espera la família, i es queda assegut en una butaca, normalment a la falda del pare o mare fins a que pugui ingerir un got d'aigua i menjar un iogurt. Quan això passa, rep l'alta, i el programen per a una visita de seguiment en els propers dies o setmanes, en funció del grau de risc de la intervenció.*
- Durant les 24 hores posteriors a la intervenció, l'hospital es posa en contacte amb la família per a fer el seguiment del postoperatori.*

Durant tot aquest procés, els únics personatges que són presents en tots i cadascun dels estadis són els PALLAPUPAS. Tan sols a la visita inicial amb anestesistes, és on els pallassos no seran presents (a no ser que es requereixi també la seva presència)."

Cal dir que el vestuari dels pallassos varia a fi d'adaptar-se a les normes higièniques del quiròfan; és a dir, porten el característic vestit verd, peücs, gorra... En sortir d'aquest espai, el pallasso es vesteix amb la característica bata blanca dels PALLAPUPAS.

3. Projecte Gent Gran: aquest projecte s'inicia per petició del Dr. Ganduxé, director general de les clíniques Bonanova i Barceloneta i bon coneixedor de la feina de PALLAPUPAS ja que treballava de

gerent al primer hospital on aquesta entitat va intervenir. La seva idea era millorar la qualitat de vida d'un sector, el dels ancians ingressats en hospitals o clíniques en un període perllongat de temps (anomenats també institucionalitzats), molt desafavorit i oblidat per la societat. Aquesta millora passava per trencar l'avorriment i l'ambient de tristesa que omplen les clíniques d'ancians, que reben molt poques visites al llarg del dia pel fet que els familiars treballen o els deixen de banda.

Per altra banda i com ja hem apuntat, PALLAPUPAS du a terme un programa paral·lel al dels pallassos d'hospital. Es tracta del teatre social, que s'inicià el mes de febrer de 2003 per pal·liar la poca efectivitat de les actuacions dels pallassos en l'àrea de psiquiatria de l'Hospital Sant Joan de Déu. Això es deu a la complexitat que requereix la intervenció a pacients amb trastorns mentals. En un inici es van plantejar les sessions basant-se en tècniques del teatre i d'altres arts escèniques a fi d'aportar als joves tractats elements d'autoestima i d'autovaloració. Al cap de dos anys, a partir de la constatació de la importància del servei i de la voluntat d'ampliar-lo, el servei va fer un salt qualitatiu amb la

incorporació de tècniques més específiques que permetessin assolir els nous objectius: donar eines als pacients que els ajudin a relacionar-se amb els altres i en la seva integració social. És per això que s'inicien tècniques de teatre de l'oprimit⁷⁹, teatre imatge⁸⁰... El treball conjunt dels dinamitzadors teatrals amb el personal del centre permet als terapeutes conèixer millor el pacient i poder precisar el seu diagnosi i el conseqüent tractament.

El programa de teatre social compte amb diversos projectes segons qui és el destinatari:

- **Projecte Infants i joves** (de 6 a 17 anys) amb malaltia mental.
- **Projecte TCA:** infants i joves (de 6 a 17 anys) amb trastorns de la conducta alimentaria.
- **Projecte Teatre Social amb Gent Gran:** avis i àvies ingressats en clíniques geriàtriques.

L'objectiu general del programa **és reduir l'efecte d'exclusió i d'aïllament que pateixen els malalts en salut mental**. Cada programa, però, té uns objectius concrets:

“Objectius Específics per al Projecte Infants i Joves:

- ***Millorar la capacitat d'expressió (verbal i corporal).***
- ***Millorar la capacitat d'interrelació (relació amb l'altre).***
- ***Millorar la capacitat de d'anàlisi i de pensament***

abstracte. Objectius Específics per al Projecte TCA:

- ***Millorar la capacitat de relacionar-se amb l'altre.***
- ***Desenvolupar la confiança i el sentit de pertinença al grup.***
- ***Desenvolupar l'expressió corporal i l'imaginari.***
- ***Treballar l'expressió d'emocions.***

- Desenvolupar l'assertivitat i l'empatia.

Objectius Específics per al Projecte Teatre Social amb Gent Gran:

- Recuperar la memòria històrica i poder treballar amb ella.

- Poder treure les pors i angories característiques d'aquest col·lectiu, ocasionades per la proximitat a la mort.”

Aquests són els espais on es desenvolupa el projecte:

- Sant Joan de Deu de Barcelona
  - ~ Unitat de crisi (planta)
  - ~ Hospital de dia
  - ~ Unitat de Trastorns de la Conducta Alimentària
- CESMIJ de Mollet del Vallès
  - ~ Hospital de dia
- CESMIJ de Vilanova i la Geltrú
  - ~ Hospital de dia
- Hospital Clínic i Provincial de Barcelona
  - ~ Hospital de dia de psiquiatria Infanto-juvenil
- Clínica Bonanova (Gent Gran)
- Clínica Barceloneta (Gent Gran)

A fi de millorar la qualitat d'aquest servei i seguint l'afany de renovació de l'entitat, el 2006 es decideix col·laborar, mitjançant un conveni, amb l'escola de teatre Forn de Teatre Pa'tothom, nascuda l'any 2000 amb la intenció de formar en l'ús del teatre com una eina social.

Els objectius d'aquesta col·laboració són:

- ***Intercanviar coneixements, formació i experiències entorn al teatre social.***
- ***Iniciar línies d'investigació conjuntes per tal d'implementar pautes metodològiques en el treball amb el col·lectiu d'adolescents i joves amb malalties mentals.***
- ***Elaborar i editar un document de conclusions.***

Avui en dia PALLAPUPAS compta amb un equip de professionals que s'adapta a les necessitats de l'entitat i dels serveis que s'ofereixen. De la coordinació artística i de la formació se n'encarreguen 2 persones, que s'encarreguen tan d'iniciar els nous projectes com de supervisar les actuacions dels pallassos i la formació que reben. El pallassos tenen contacte directe amb el públic i són un total de 8 i, com ja hem comentat, són professionals del món del teatre i del pallasso. Pel que fa al Programa Salut Mental, està format per un coordinador, que organitza les intervencions i s'encarrega de la gestió del programa, un dinamitzador teatral que du a terme les sessions i una psicòloga, que mensualment es reuneix amb el personal artístic de PALLAPUPAS per a donar-los suport psicològic i ajudar-los en la seva tasca. A nivell administratiu i de gestió hi ha 3 persones: la directora, l'encarregada de gerència i recursos humans i un administratiu que dóna suport a les tasques de gestió.

Aquesta ONG sense ànim de lucre es finança de la següent manera amb la voluntat de ser totalment transparents.

- ***Aportacions a títol individual (tant pel què fa a col·laboradors i col·laboradores que donen una quantitat fixa i periòdica, com a donacions úniques).***
- ***Donacions d'entitats privades.***
- ***Patrocinis d'empreses privades que, sota diferents fórmules (principalment el marketing amb causa), consideren que el nostre***

projecte pot associar la seva imatge corporativa i els seus productes a una activitat socialment ben vista i en expansió que cal recolzar.

- *Subvencions i/o Contractes amb organismes públics i/o privats.*
- *Qualsevol altra activitat que es pugui organitzar i/o participar.*

2.4.2 Pallassos sense Fronteres⁶

Pallassos sense Fronteres comença a gestar-se el 1992, quan un grup d'educadors que desenvolupen un programa d'educació per a la pau a escoles de Catalunya s'adonen de la necessitat del servei. El febrer de 1993 conviden al pallasso Tortell Poltrona a viatjar amb ells i a actuar al camp de

refugiats de Veli Joze (Savudrija), a Croàcia. Arran d'aquesta experiència en la qual es va demostrar la utilitat de les activitats artístiques i socioeducatives per millorar la situació psicològica de les poblacions, i sobretot del nens, en zones conflictives o postconflictives i veient els bons resultats de l'actuació del pallasso, s'estableixen les bases de la ONG. Per a la creació definitiva s'agafa com a referent la ONG Metge sense Fronteres i es compta amb l'ajuda del santcugatenc Vicenç Fisas Armengol, actual titular de la Càtedra UNESCO sobre Pau i Drets Humans de la Universitat Autònoma de Barcelona, així com el director de l'Escola de Cultura de la Pau creada des de la Càtedra el 1999.

El principal objectiu de Pallassos sense Fronteres es vetllar i millorar les condicions psíquiques en les quals viuen les persones, particularment els nens i nenes, dels camps de refugiats i de territoris subdesenvolupats en situacions crítiques, ja sigui per conflicte bèl·lic o per desastre natural. La part

⁶ L'informació d'aquest apartat ha estat extreta de la pàgina web de Pallassos sense Fronteres: <http://www.clowns.org>

més important del treball de Pallassos sense Fronteres es desenvolupa a l'Estat espanyol, on s'estableixen contractes i convenis amb associacions i entitats, tant públiques com privades, d'Espanya i de l'estranger. La part més visible, però, es du a terme a partir dels ingressos rebuts i s'efectua en els països on es desenvolupa el conflicte.

Per tant, en aquest 15 anys d'història, Pallassos sense Fronteres s'ha convertit en una eina al servei dels artistes de les arts escèniques, principalment aquells que es dediquen a qualsevol tipus de públic, que vulguin compartir el seu temps amb els nens, nenes i famílies en situacions difícils i problemàtiques. És a dir, a més a més de pallassos que porten el riure arreu del món, Pallassos sense fronteres compta també amb artistes de circ, ja que el llenguatge del risc i l'emoció que provoca són universals i quasi bé tan útils com la rialla. Però la feina de Pallassos sense Fronteres va més enllà: l'altre objectiu és sensibilitzar la nostre societat i promoure actituds solidàries.

Pallassos sense Fronteres estructura el seus principis ètics de la següent manera:

- **Humanisme:** la raó de ser del pallasso o de l'artista que col·labora amb Pallassos sense Fronteres és millorar la situació dels nens i nenes i les seves famílies que viuen en situacions de crisi de qualsevol tipologia i a qualsevol part del món.

- **Imparcialitat:** el pallasso no farà distincions de cap tipus entre els destinataris principals del projecte, els nens, a l'hora de fer la seva feina.

- **Voluntarietat:** els artistes de Pallassos sense Fronteres participen del projecte sense esperar cap retribució econòmica a canvi, a no ser que el període de temps al terreny així ho requereixi.

- **Sense ànim de lucre:** l'ajuda humanitària no servirà en cap moment de plataforma als artistes per impulsar la seva carrera o la seva projecció professional.

- **Respecte cultural:** l'actuació dels pallassos respectarà en tot moment la sensibilitat del poble on intervé, tenint en compte la situació en la qual viu.
- **Denúncia:** el pallasso, com a perfecte observador d'una realitat, s'ha de convertir en portaveu i denunciar la situació un cop torna a casa; d'aquesta manera, la seva tasca va més enllà dels viatges i del nas vermell.
- **Acció:** els pallassos i artistes troben la seva raó de ser en les seves actuacions, en els espectacles i en el contacte amb el públic; és aquí on experimenten la validesa de les seves accions.
- **Identitat:** en cap cas el nom, la identitat o la imatge de Pallassos sense Fronteres pot ser utilitzada per aconseguir una remuneració.
- **Finançament ètic:** a l'hora de busca finançadors s'exigeix respectar els drets humans i la ètica de l'entitat.

En utilitzar el pallasso, Pallassos sense Fronteres es basa en el riure com a mitjà per recuperar l'equilibri psicològic de col·lectius en situacions crítiques. A més a més, el riure és emprat per recuperar valors constructius com ara la tolerància, la diversitat, la participació comunitària, des d'una perspectiva de gènere, i la pau. A través dels seus espectacles els pallassos busquen desbloquejar psicològicament al poble afectat, cercant recursos humans locals que puguin multiplicar la dinàmica proposada.

Als espectacles se'ls hi suma la realització de tallers ocupacionals basats en una educació no formal i amb recursos provinents de les arts escèniques; aquestes activitats ajuden a trencar la dinàmica negativa creada per la inactivitat dels nens. La utilització a més de tècniques socioeducatives i d'animació cultural permet que l'arribada al poble dels artistes estrangers col·labori a relativitzar l'anàlisi de les condicions internes.

Amb les seves intervencions, els pallassos solidaris impulsen la creació de plataformes de dinamització sociocultural com a instrument per potenciar el desenvolupament cultural de comunitats excloses, aïllades o desplaçades. És a dir, a partir de les arts escèniques s'impulsen unes plataformes que els guien la capacitat de comunicació no formal a fi de promocionar valors socials positius

com la pau, la tolerància, la diversitat, la igualtat. La creació d'aquestes plataformes es basa en la recerca de recursos humans que impulsin la dinàmica un cop finalitzada la intervenció dels pallassos; en projectes urbans, la implicació dels nens del carrer amb les arts escèniques els ha de permetre la inserció social.

La implicació de la ONG en el conflicte amb el qual es troba fa que, amb l'ajuda d'altres organitzacions i basant-se sempre en les arts escèniques, s'hagin dut a terme projectes de prevenció en la salut (aigua, sanejament ambiental, salut oral...), de protecció de la infància (prevenció contra las mines, creació d'espais de joc segurs...), de promoció dels drets humans per fer front a diferents problemàtiques (treball infantil, violència familiar...) i del desenvolupament de valors d'educació per la pau com a recurs per a la resolució de conflictes.

La intervenció de Pallassos sense Fronteres es du a terme a través de l'adaptació al context social i cultural, i la participació comunitària des del procés de formulació dels projectes; aquests són elements imprescindibles per garantir un impacte adequat en els projectes.

3. PART PRÀCTICA

3.1. Pràctica a l'hospital

El dimecres 27 de juliol vaig anar a l'hospital Sant Joan de Déu a fer la part pràctica del meu treball.

Gràcies a la Marta (coordinadora de Pallapupas") vaig tindre l'oportunitat de passar un matí a quiròfan amb els Pallapupas.

Havia quedat amb la Marta a les 9:45 a la porta principal de Sant Joan de Déu. Una vegada ens vam trobar ens vam saludar i vam anar a la sala d'espera. Molt puntual, a les 10h ens vam trobar amb els Pallapupas, la Gelocatila i el Vientolín. Ells ens van acompanyar i ens van portar fins una mena d'habitacions on allà s'esperen els pares i els nens mentre no tenen que entrar a quiròfan o quan surten de quiròfen fins que els metges no els hi donen l'alta.

Primer de tot els Pallapupas em van explicar com començaven el dia. Primer de tot es preparen: es vesteixen, etc. A continuació parlen amb els metges i infermers per saber quins pacients estaran pel matí el nom del pacient, l'edat, de que l'operaran... i finalment surten per donar tota la seva energia als nens.

El primer que vaig poder observar va ser que hi havia una nena molt petita que estava plorant i el que estaven fent els Pallapupas era intentar calmar-la. Ells em van explicar que sempre que escolten a algú plorant de seguida el tenen que tranquil·litzar i fer que no plori perquè sinó arriba un altre nen i veu que aquest nen està plorant i s'imagina el pitjor i aleshores el que arriba també agafa por i es posa a plorar.

Tot seguit, un nen d'uns 5 anys tenia que entrar a quiròfan per ser operat. Aleshores els Pallapupas el van agafar i li van dir que bufés a una mena de mascareta. El nen cada vegada que bufava tirava als Pallapupas. O sigui ells es tiraven al terra per fer veure que ell bufava molt fort. Aleshores el nen va anar tot el passadís bufant i els Pallapupas feien veure que bufava molt. Aleshores quan ja estaven a punt d'entrar a quiròfan li van dir que fes el mateix

però que bufes el globus. I als nens allà els hi fan bufar un globus perquè s'adormin.

Més tard entrava un nen de la sala d'espera per anar a les habitacions (que no son habitacions pero nse com es diu). Els Pallapupas van anar a la sala d'espera per cridar-lo i des de el passadís de la sala d'espera fins arribar a les habitacions la Gelocatila va fer una cursa amb el pal aquest de rodes (que no se com es diu). També, una altre cosa que em van comentar era que transformaven totes les coses per jugar, com per exemple el pal aquest en un patinet.

A l'espai que hi havia davant de les habitacions, els Pallapupas van decidir que avui farien un mini partit de futbol així que van agafar a dos pares i un es va posar a una porteria que van fer entre dos tamborets i l'altre pare a l'altre porteria. Els dos nens que estaven per allà esperant a ser operats van jugar. Van fer dos equips: la Gelocatila amb un nen i el Vientolín amb un altre nen.

Pares que estaven esperant a que els seus fills sortissin de quiròfan van ser el públic pe animar i així poder participar tothom i distreure's que era el més important. Això que em vaig adonar que no només treballaven amb els nens, sinó que també amb els pares. On ells em van explicar que era molt important també que els pares participessin i ells fer-los riure o entretenir-los.

Quan va acabar el partit els Pallapupas van anar a dintre a quiròfan perquè un nen s'estava a punt de despertar de l'anestèsia i així que ell el primer que es trobés quan obrís els ulls fossin ells, els pallassos.

Mentrestant, jo em vaig quedar a la saleta de davants les habitacions per aprofitar i fer-li una entrevista a una mare. I després de l'entrevista vam seguir una bona estona parlant.

Més tard, entrava una noia amb cadira de rodes i els Pallapupas la van fer riure moltíssim amb les seves tonteries.

A un descans que tenien, vam aprofitar i els hi vaig poder fer l'entrevista. Fent la seva entrevista vaig poder resoldre molts dubtes ja que portava moltes preguntes que m'havia plantejat.

Vam estar una bona estona fent l'entrevista fins que els Pallapupas se'n tenien que anar perquè tenien que entrar a un nen a quiròfan.

Jo, em vaig quedar una estona parlant amb la Marta i em va explicar coses sobre el voluntariat de Pallapupas.

A continuació, mentre esperava als Pallapupas li vaig fer la entrevista a una infermera de quiròfan, i al cap de deu minuts d'acabar l'entrevista, ells sortien per la porta de quiròfan, que ja havien deixat al nen dormit i anaven a buscar a una altre nena.

Aquesta nena tenia la cama embenada y li van escriure per tot el guix **PALLAPUPAS ELS MILLORS**. La nena no parava de riure i ami sense donar-me conta, també sem feia un somriure a la cara veient a la nena somriure.

A les 12h em vaig acomiadar dels Pallapupas i de la Marta, i els hi vaig donar les gràcies i un petó a cada un per poder fer possible aquest matí amb ells.

3.2. Un cap de setmana de nassos

Els dies 1 i 2 d'octubre **Pallapupas** em va oferir fer el voluntariat per la seva gran festa solidària "**Un dia de nassos**" per recaptar fons per a que els nens hospitalitzats visquin millor la seva malaltia amb humor i somriures. La d'aquest any era ja la 7a edició!

Jo al llegir el correu, no m'ho vaig pensar ni un segon! Era una experiència nova, i que tenia com a objectiu fer-la. Li vaig comentar a una amiga per participar juntes i així ho vam fer, vam col·laborar les dues.

Primer de tot, ens van enviar un correu on ens feien escollir a quin lloc volíem fer el voluntariat. Podíem escollir entre anar al Tibidabo, al Zoo de Barcelona, Catalunya en Miniatura o al Camp Nou Experience.

Nosaltres vam escollir anar dissabte al Tibidabo i diumenge al Zoo de Barcelona.

Vam tindre que esperar tres setmanes després de decidir perquè arribes el dia.

Dissabte, ens vam llevar molt d'hora perquè teníem que ser a les 10 al Tibidabo. Una vegada allà, ens van donar una camiseta de **Pallapupas** i ens van explicar quines feines faríem i com ens les repartiríem, els preus de cada cosa de la botigueta, etc.

Nosaltres vam començar venent nassos per tot el parc. Anàvem amb una bossa plena de nassos vermells i li dèiem a la gent:

La gent ens compraven bastants, sobretot els nens petits. Després, vam anar a la botigueta solidària a vendre i vam dinar. Vam continuar venent nassos fins les cinc de la tarda, quan ja ens van deixar lliures per poder gaudir una mica al parc.

De camí a casa, la meva amiga Mireya i jo anàvem comentant la gran experiència del dia. Encara que estàvem molt cansades, teníem ganes de que sigués l'endemà per anar al Zoo i tornar a fer el voluntariat.

Vam descansar, i el diumenge ens vam aixecar amb forces per passar un altre dia de nassos. El dia estava molt

gris, però això no ens va impedir anar ni que es suspengués la gran festa solidària.

Més o menys vam fer el mateix que el dissabte. Ens vam cansar molt perquè vam recórrer el Zoo molts cops amunt i a vall venent nassos. Tot i així, va valer molt la pena. Per la tarda, van venir amb un autobús turístic els **Pallapupas**. Els nens es feien fotos amb ells i s'ho passaven pipa!

Va ser una gran experiència que recomanaria a tothom. No costa res i fas una gran ajuda.

4. ENQUESTES A LA GENT

Introducció de les enquestes

L'enquesta és un instrument que la faig servir perquè penso que és una bona manera d'obtenir dades respecte el coneixement que la gent té sobre els pallassos i les pallasses d'hospital.

Les enquestes les vaig passar a gent de diverses edats de Catalunya, entre els 6 i els 70 anys via online.

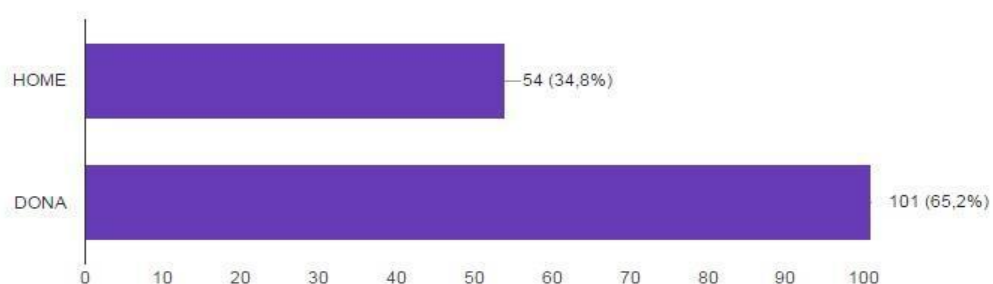
Les preguntes que faig en aquesta enquesta són sobre coneixements bàsics del model del **clown**. A partir d'aquesta base proposo unes preguntes sobre els pallassos d'hospital per poder saber si la gent sap què són i on els poden trobar.

Resultats de les enquestes

A continuació esmentaré globalment les dades i conclusions que he obtingut:

Han respost 155 persones a l'enquesta. Del sector que tinc més enquestes és de gent de 15 a 20 anys i del grup que en tinc menys és el sector de gent de 20 a 35 anys.

SEXE (155 respostes)

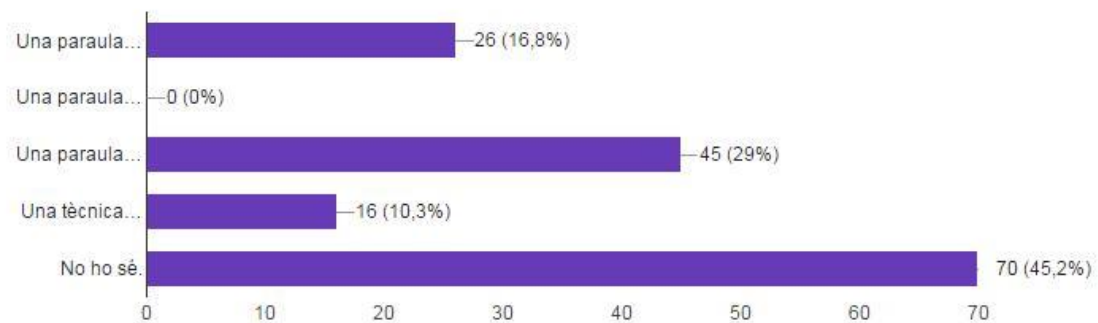

Primera pregunta: Què significa la paraula clown?

- La gent no coneix el significat de la paraula clown, ja que la majoria l'associen amb una paraula en anglès que significa nas vermell. La resposta correcta seria una paraula procedent d'alemanya que significa idiota.

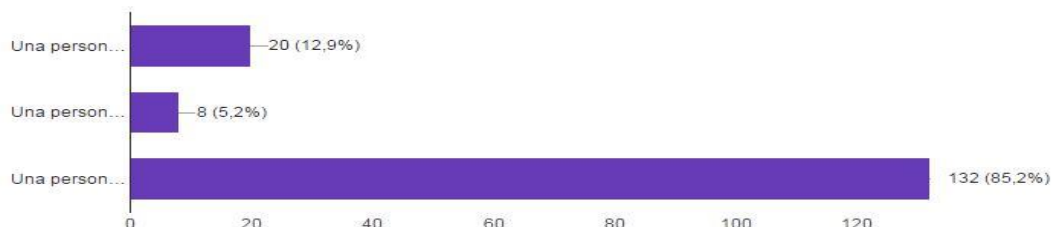
1) Què significa la paraula "clown"?: (155 respostes)

Segona pregunta: Què és un pallasso?

- En aquesta pregunta quasi tothom a respòs la resposta correcta que és la següent: Una persona que vol compartir la felicitat amb altres.
D'altra banda, el grup de menys de quinze anys d'edat, ha respòs que era una persona que va molt pintada i treballa en un circ. D'entrada aquesta resposta per nens de menys de quinze anys és normal, ja que normalment veuen pallassos en els circs i disfressats amb molts colors.

2) Què és un pallasso?: (155 respostes)

Altres: (3 respostes)

Es una persona que te de tindre molt valor i sabiduria per fer riure els de mes

Una persona que utilitza les seves habilitats per fer riure als demes.

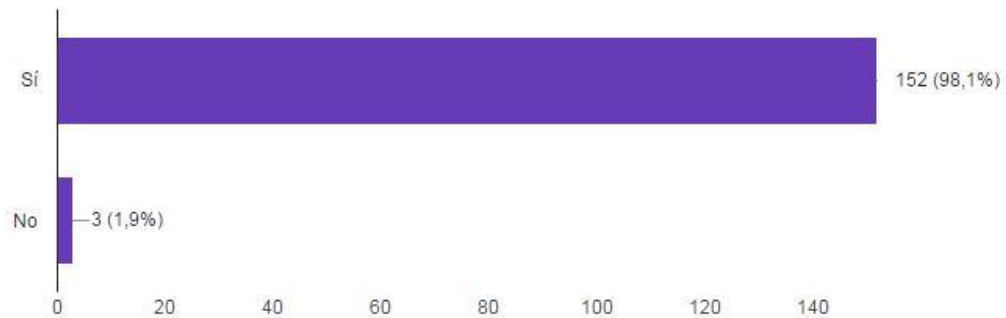
La primera y tercera combinadas !!

Tercera pregunta: Saps que existeixen pallassos d'hospital?

- En aquesta pregunta, també ens trobem en el mateix cas anterior. La majoria de gent coneix que és un pallasso d'hospital, en canvi el grup de nens/es de menys de quinze anys no.

3) Saps que existeixen els pallassos d'hospital? (155 respostes)

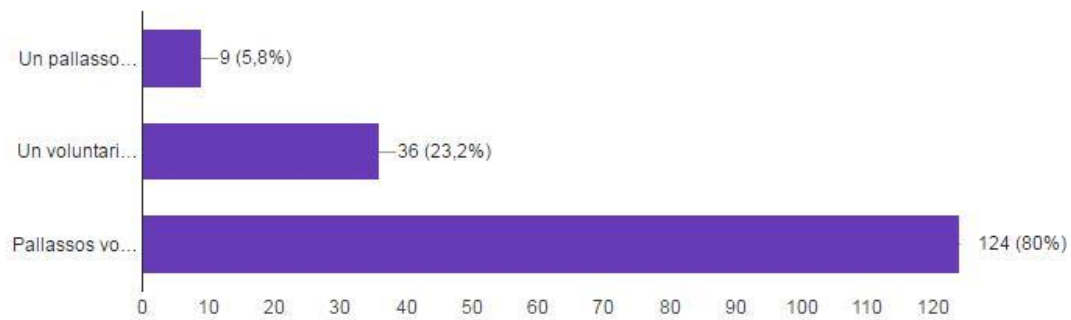

Quarta pregunta: Què és un pallasso d'hospital?

- En aquesta pregunta trobem que la opció més escollida és la correcta que diu el següent: els pallassos d'hospital són pallassos voluntaris que intenten millorar l'ànim del nen i el personal mèdic. Però els nens i nenes de menys de quinze anys van escollir la resposta que deia: els pallassos d'hospital són voluntaris que es disfressen de pallassos i fan passar una bona estona a un nen. La resposta d'aquest grup de nens i nenes és normal, ja que han escollit l'enunciat més entenedor a per ells.

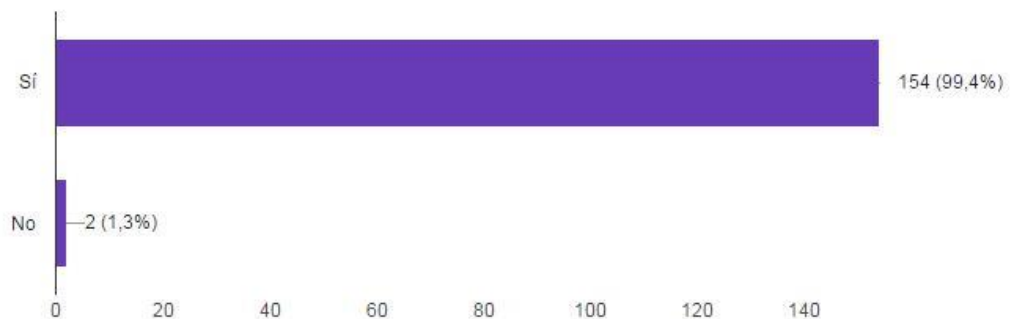
4) Què és un pallasso d'hospital? (155 respostes)

Cinquena pregunta: Estàs a favor dels pallassos d'hospital (si la resposta és que si digues perquè):

- Aquesta és una de les poques preguntes que els cinc grups de persones d'edats diferents coincideixen amb la resposta, dient que sí. El perquè de les seva resposta en casi tot els casos és la mateixa. Tots conflueixen dient que a dins d'un hospital l'ambient és molt trist i els pallassos fan alleugerar aquest estat d'ànim que hi ha. Crec que la resposta és molt encertada, ja que l'objectiu principal dels pallassos d'hospital és aquest.

5) Estàs a favor dels pallassos d'hospital? (155 respostes)

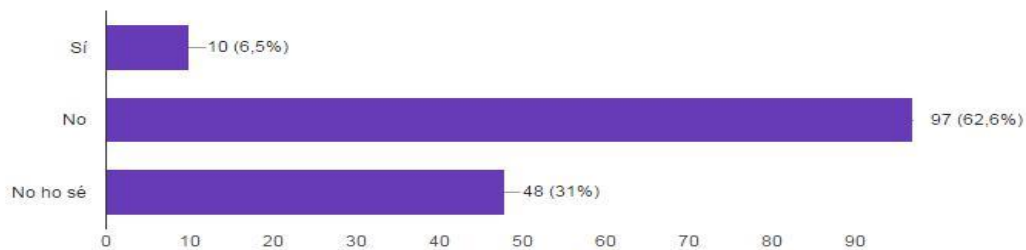

Sisena pregunta: Els pallassos d'hospital treballen amb afany de lucre?

- En aquest cas un 60% afirma que els pallassos d'hospital treballen sense afany de lucre, un 31% no ho saben i un 7% diuen que treballen amb afany de lucre.

Tot i així, cal aclarir que els de tipus voluntariat no guanyen diners; en canvi, els pallassos més formats demanen un preu simbòlic per anar a treballar allà, perquè volen fer reconèixer el pallasso d'hospital com un ofici.

6) Els pallassos d'hospital treballen amb afany de lucre? (155 respostes)

Setena pregunta: Coneixes algun lloc (hospital, centre, poble, ...) o alguna persona que fa de pallasso d'hospital?

- Amb els resultats obtinguts d'aquesta pregunta he observat que la majoria de la gent no coneix a persones involucrades amb el món dels pallassos d'hospital. En canvi, alguna persona m'ha sabut dir alguns llocs on actuen els pallassos d'hospital. Els llocs anomenats a les enquestes són els següents: a

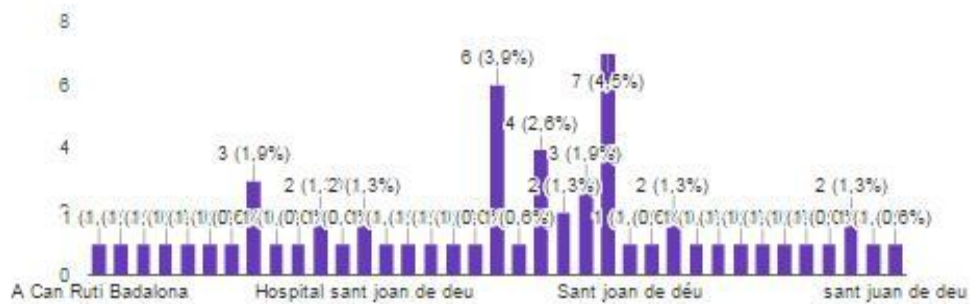
l'hospital Sant Joan de Déu, a l'hospital Vall d'Hebron i a l'hospital de Sant Pau.

7) Coneixes algun lloc (hospital, centre, poble...) o alguna persona que fa de pallasso d'hospital?

(155 respostes)

Si (lloc). Quin? (60 respostes)

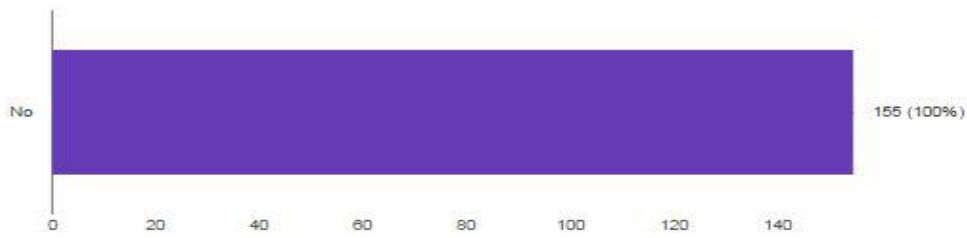
Vuitena pregunta: Coneixes alguna associació de pallassos d'hospital?

- La majoria de les respostes han sigut negatives. Però m'ha sorprès que mes de trenta persones han dit que si i han posat els **Pallapupas**.

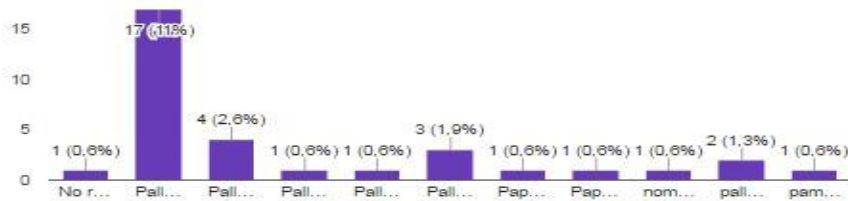

8) Coneixes alguna associació de pallassos d'hospital? (155 respostes)

Si. Quina? (33 respostes)

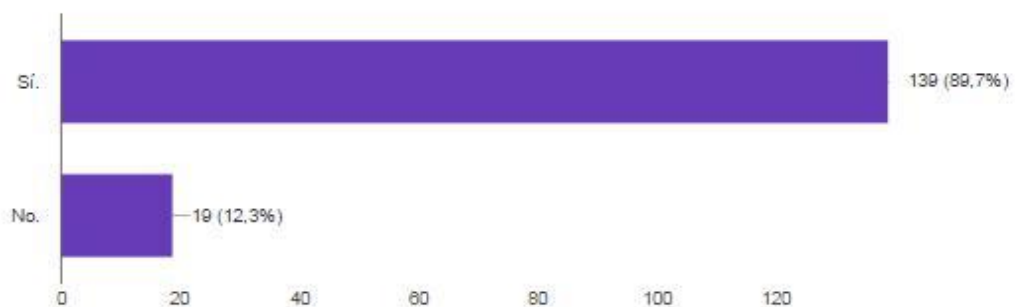

Novena pregunta: T'agradaria que et vinguessin a visitar si estiguessis en un hospital?

- La majoria de les respostes han sigut afirmatives. Però el sector de quinze a vint anys, han respòs que no, i fins i tot, han escrit el perquè el costat. Ells han opinat que a aquesta edat si a l'habitació bé un pallassos, segurament no els agradaria, ja que estan malalts i tenen molts altres problemes per solucionar. Però tot i així afirmen que per un nen petit està bé.

9) T'agradaria que et vinguessin a visitar si estiguessis a un hospital?

(155 respostes)

Conclusions de les enquestes

Amb aquestes enquestes he pogut saber que la majoria de la gent de diferents zones de Catalunya tenen un coneixements força fluix sobre els pallassos d'hospital.

Una de les conclusions que he obtingut ha sigut que la gent sap que és un pallasso d'hospital amb termes generals. Una altre de les conclusions importants, és que la gent no sap a quins hospitals podem trobar els pallassos d'hospital. Em va resultar estranya aquesta resposta, ja que últimament, per la televisió diaris i revistes es fa força ressò sobre aquest tipus d'associacions.

D'altra banda, alhora de fer les entrevistes, molta gent em preguntava que volia dir la paraula **clown**; això significa que a Catalunya la paraula **clown** no és molt emprada per fer referència els pallassos.

El grup més jove que feia les enquestes els costava associar la paraula pallassos d'hospital, perquè em preguntaven que volia dir. Un cop els deia que eren uns pallassos que estaven als hospital per fer riure els nens, després casi tots ja sabien del que parlava.

Concloent, puc dir que el resultat d'aquestes enquestes m'ha portat a pensar que la majoria de gent té uns coneixements molt limitats sobre els pallassos d'hospital, ja que tothom sap que existeixen però alhora de definir la feina que fan, on els trobem, els costa respondre.

5. ENTREVISTES

5.1. Entrevista a una mare

Nom: Cristina (mare)

Data: 27-7-2016

Edat: 42

Lloc: Hospital Sant Joan de Déu

1. A quin hospital estava ingressat el seu fill/a?

Hospital Sant Joan de Déu (Barcelona)

2. L'estada va ser molt llarga?

No

3. Per un infant què suposa aquest canvi de vida tan radical?

-

4. Passaven a visitar el teu fill els pallassos d'hospital?

Si

5. Saps el nom del grup dels pallassos?

Pallapupas

6. Estàs a favor dels pallassos d'hospital?

Per què?

Si, perquè fan l'espera molt més amena per tots.

7. Podies veure si algun metge, infermera, ... estava en contra dels pallassos?

No, cap ni un.

8. T'agradava la forma que feien les actuacions? Per què?

Si, perquè tenen molta mà esquerra, molta traça, són molt simpàtics i ho fan molt bé.

9. Algun aspecte positiu o el que t'agradava més de les seves actuacions?

Que estan tan amb els pares com amb els nens i això també s'agraeix molt

10. El contrari, un de negatiu?

Cap ni un.

11. Alguna cosa que canviaries de les seves actuacions per millorar-les?

Res, ho fan molt bé.

12. Us feien participar a les seves actuacions?

Sí, el meu marit ha fet de porter.

13. El teu fill les esperava amb il·lusió?

Sí, ja li havíem parlat que aquí hi haurien i estava molt contenta.

14. Amb es diverses intervencions de *Pallapupas* vas notar alguna millora a nivell psicològic al teu fill/a, en cas afirmatiu, creus que això va poder repercutir d'alguna manera en la millora de la malaltia?

Sí, penso que ha sigut molt amè tot plegat i que ha estat molt tranquil·la.

15. Que suposa per als familiars l'ajuda de *Pallapupas*, suposa una mena de recolzament?

Sí, totalment.

16. Vas conèixer algun pare que n'estigues en contra?

No, cap ni un.

17. Creus que el tòpic del pallaso social s'allunya de la imatge que tenim del pallaso convencional? (com els que podem trobar em pistes de circ) per exemple?

Bé, aquí es mes personalitzat.

18. Creus que haurien de passar més sovint?

A veure nosaltres només em estat aquí una vegada i han estat tota l'estona.

19. Afegiries alguna altre cosa?

Que fantàstic i felicitats.

5.2. Entrevista a una infermera de la UCA

Nom: Mireia Garcia

Data: 27-7-2016

Responsabilitat al centre: Infermera de quiròfan

Localitat: Esplugues de Llobregat

Hospital : Sant Joan de Déu

1. Coneixes la tasca dels pallassos d'hospital al vostre centre hospitalari?

Si, el que fan es ajudar-nos a que no es fiquin tan nerviosos a traves dels jocs i tal, perquè el nen es distregui i no pensi tan que està aquí abans d'entrar a quiròfan. Llavors això moltes vegades el seu treball ens impedeix que nosaltres tinguem que posar al nen o nena una medicació per tranquil·litzar-lo, llavors entren molt més tranquils, jugant.

2. Com es programen les accions que fan amb els pacients: es consensuen?

Quan comencem al matí ens pregunten quins nens hi ha i els hi expliquem quin tipus d'intervenció, llavors ells ja sabem si es un nen de trauma, si li tenen que operar de l'ull... i llavors ells ja saben els jocs que poden fer. A part quan nosaltres arribem aquí nosaltres li fem una entrevista per veure quines patologies tenen i com està. I a través de com nosaltres el veiem, ells ens pregunten què poden fer i què no poden fer i si li hem de donar algun tipus de medicació o no.

3. Que aporten els pallassos d'hospital al vostre centre?

Aporten a que els pares estan molt contents amb ells, perquè a part de que juguen amb els nens, als pares també els treuen a participar i es distreuen molt i també estan molt agraïts d'aquest treball i als nens els tenen molt contents, i nens que venen aquí molt sovint a operar-se, de seguida ens pregunten on estan els Pallapupas.

4. Reaccions que tenen els pacients amb els Pallassos?

Que els hi donen molta alegria, els tenen molt contents.

5. Les accions dels pallassos d'hospital també influeixen als familiars i entorn del pacient?

Si, si que influeixen moltíssim. Les recuperacions són molt més ràpides quan estan ells que quan no estan no estan ells, no se si ho has vist abans que ha sortit una nena del quiròfan i els pares l'han tret a fora de l'habitació on estaven els Pallapupas fent un partit de futbol amb uns altres nens que estaven allà, aleshores la nena no s'ha adormit, no ha plorat, i tot llavors va més ràpid.

6. Va costar la integració dels pallassos al centre?

Doncs jo quan vaig començar ja estaven. No venien cada dia, però ja estaven. Crec que en principi no va costar molt, suposo que al principi si, però ara mateix sense ells quan no estan, es nota molt la diferència.

7. Creus que cal modificar o ampliar alguna de les accions que fan els pallassos d'hospital?

Sí, perquè nosaltres per exemple per la tarda no tenim pallassos, només estan pel matí i llavors per la tarda es nota moltíssim com entren els nens, com surten, la recuperació... sempre és més llarg per la tarda.

8. Hi ha alguna entitat de voluntaris que actuïn a part dels pallassos?

Sí, al centre tenim una unitat de voluntaris i venen aquí i ajuden quan no estan els Pallapupas, per exemple per la tarda. Alguns dies venen ells i ajuden a passar als pares al quiròfan, ajuden a pintar... però no els treuen tant, és més

una ajuda de cara a nosaltres a infermeria i de cara als pares, però no per el nen.

5.3. Entrevista als Pallapupas Cristina i Gerard

1. Amb quina associació de pallassos d'hospital treballes?

A l'organització Pallapupas.

2. Com i quan vas entrar-hi?

Cristina: Jo fa deu anys que estic a Pallapupas.

Gerard: Jo encara no fa un any, jo soc més nou i ella és la veterana.

3. Tens altres feines? Sí Quines?

Cristina: Si, jo soc actriu, pallassa i treballo en altres companyies de teatre, etc. Nosaltres fem càstings, fem espectacles que nosaltres tenim i bueno ens dediquem plenament al món de l'espectacle.

Gerard: Jo treballo com a mestre a una escola lliure i també faig espectacles, tinc una companyia de titelles i també sóc pare.

4. Com i quan vas començar a introduir-te el món del clown?

Cristina: Jo estava treballant a Port Aventura i vaig veure un càsting, un càsting de Pallapupas i vaig dir: "mm pallasso d'hospital... interessant perquè professionalment em pot enriquir moltíssim". Aleshores vaig fer el càsting i quan em van trucar per entrar a treballar vaig pensar que això, que potser professionalment em podria ajudar moltíssim a omplir una mica més la meva part artística.

Gerard: Jo, la meva companyia de la meva companyia d'espectacles ja estava treballant a Pallapupas i llavors em va dir: "jo crec que tu encaixaries" llavors vaig fer el càsting i vaig entrar.

5. Quins cursos has rebut per poder ser un clown de bata blanca?

Cristina: Nosaltres tenim un director artístic i contínuament estem fent cursets de formació, el que són de pallasso d'hospital. Nosaltres tenim una direcció artística i tenim una metodologia per treballar i que tots els pallassos que van en parella treballin d'una manera molt igual.

Gerard: També rebem informació per part de l'hospital per saber quins són els diferents protocols hospitalaris, quines coses hem de tenir en compte... Nosaltres tenim una formació sanitària, i nosaltres el que fem es un treball en equip juntament amb tot l'equip sanitari (infermeres, metges...) i nosaltres Pallapupas també amb la nostra formació fem una unió perquè nosaltres pugem ser uns pallassos d'hospitals molt complerts.

6. Quan, on i com va ser la teva primera actuació?

Cristina: Jo quan vaig entrar, vaig estar un mes mirant la feina dels companys que es deia observació, llavors venies aquí a observar. Comprovaves com es treballava, com es movien per l'hospital, a cada àrea com es treballava i aleshores al cap d'un mes jo vaig començar a treballar amb la meva parella artística i aleshores també la meva parella m'ajudava i m'ensenyava.

Gerard: Jo vaig començar aquí a Sant Joan de Déu, també amb un període d'observació i vaig tenir la sort de tenir a unes parelles que em van ajudar molt (la Cristina).

7. Seguiu algun exemple d'algun pallasso famós?

Cristina: Nosaltres sempre hem estat molt pendents del Patch Adams, que era un doctor que va voler innovant i ho va fer mitjançant el somriure. Ell creia, sobretot en treballar amb infants que s'havia de fer d'una manera diferent. Aleshores nosaltres sempre hem tingut aquest referent, però no només nosaltres, jo penso que qualsevol pallasso d'hospital ha tingut aquest referent,

perquè aquest referent va ser un referent molt molt especial i jo crec que va conduir una mica a què tots volguéssim seguir la línia.

Gerard: Jo sóc fan del Tortell Poltrona.

8. Activitats o feines de clown que has fet fins ara (Quan? on?):

Cristina: Si, ja t'hem comentat que a banda de ser pallasso d'hospital nosaltres també som clowns i tenim diferents espectacles, però bé, tot és diferent, vull dir, no deixa de ser un clown però nosaltres aquí a l'hospital tenim una manera diferent de treballar que a la de fora. Jo per exemple havia fet de clown abans d'entrar i quan vaig entrar aquí, una de les preguntes que em va fer la directora va ser: "et veus capaç de començar de zero?" perquè és veritat, s'havia de començar de zero per la temàtica que té l'hospital.

Quines diferències has trobat? Primer perquè has de treballar conjuntament amb un equip sanitari, llavors perquè has d'observar. Aquí tant com el clown a fora és molt obert i pot ser molt gran, aquí moltes vegades, sobretot jo he après a que a vegades pot ser molt petit i pot funcionar molt bé, llavors el clown d'hospital és un clown que ha d'estar pendent d'això, d'un equip sanitari, de l'espai, ha d'estar pendent de les necessitats, dels objectius i ha d'estar molt pendent del que és necessari per poder fer la transformació de l'espai.

9. Activitats de pallasso d'hospital que has realitzat:

Gerard: Bé a part de venir a fer els diferents serveis, a vegades sí que ens demanen coses específiques perquè hi ha el ***Dia mundial sense tabac*** o ***sense fum***, llavors realitzem diferents campanyes o el ***Dia del personal sanitari*** o el ***Dia del nen hospitalitzat***, llavors allà també ens encarreguem de fer activitats o fer alguna activitat extra i donar èmfasi en aquella campanya. A vegades venen els del ***Super 3***, llavors els acompanyem, ve la tele... aquestes activitats també formen part de la nostra feina i així també donar a conèixer la feina que és fa a Pallapupas.

10. Per entrar formar part dels Pallapupes, s'ha de passar algun tipus de prova?

Cristina: Sí, s'ha de fer un càsting i has d'estar format com a clown, això són una de les coses que demanen. Has de tenir formació, haver treballat amb algun espectacle i sobretot tenir cursos de clown.

11. A l'hospital actues amb parella o sol?

Gerard: Amb parella sempre. La manera de treballar ja està pensada i dissenyada perquè sigui en parella.

12. Quins instruments o indumentària utilitzes per fer les actuacions?

Cristina: El que es va comprovar és que no podia anar pintat, primer per la higiene. Aleshores nosaltres com pots comprovar avui anem de verds. Anem amb un gorro que només s'utilitza aquí en aquesta àrea, i avui perquè estem a la UCA, això vol dir que nosaltres entrem a quiròfan acompanyant als nens juntament amb l'equip sanitari, aleshores nosaltres anem de verd i sens dubte amb el nas vermell. Quan estem a planta, ens podem lluir una mica més amb el vestuari. Cada un té un vestuari que està aprovat per la direcció artística i que acompanya amb la metodologia de Pallapupas. Aquest vestuari també només és d'hospital, ho podem treure en alguna ocasió en què ve tv3 o fem algun festival o algo però és específic d'aquí l'hospital.

13. Amb quines edats treballeu a l'hospital?

Gerard: Des de nadons, o sigui acabats de néixer fins totes les edats. Perquè a vegades familiars que acompanyen també ens dirigim a ells. O sigui que treballem per totes les edats.

Cristina: De totes maneres Pallapupas per exemple, aquí és un hospital infantil aleshores treballem de 0 a se suposa que fins a 18 anys, perquè després ja

se'n van a un altre centre. Però no vol dir que hi hagin nens més grans, sigui perquè els han portat de fa anys o sigui perquè encara tenen aquí les visites. També moltes vegades trobem a gent de maternitat i a vegades les acompanyem perquè Pallapupas no només treballa amb infants, també treballa amb gent gran i persones amb enfermetats mentals.

O sigui que treballeu amb més gent? Sí, és a dir nosaltres fem un estudi de l'hospital juntament amb lo que és direcció i és va als llocs que creiem que sigui més necessari. Aquí en aquest hospital (Hospital Sant Joan de Déu) hi ha dues parelles d'hospital cada dia treballant.

14. A quines plantes treballeu?

Gerard: Cada dia a la setmana diguéssim que hi ha un servei que fan alguna planta. Cada dia és fa una planta i Hospital de Dia. Aproximadament cada dia ens poden veure uns cent nens tranquil·lament.

15. T'has trobat alguna frontera o impediment de part dels metges, infermeres,...?

Cristina: Jo he de dir que afortunadament crec que cada cop la sanitat és més oberta en aquest aspecte, aquí en aquest hospital on estem avui portem molts anys i tenen ja una metodologia que volen créixer e innovar en aquest aspecte i sempre estem molt ben acollits. Si que és veritat que nosaltres som els primers que a vegades em treballat conjuntament amb ells, aleshores es senzillament molt fàcil. Entrem a quiròfan i tenim les portes obertes a tot arreu.

Gerard: I si hi ha algun cop que hi ha algun impediment, o sigui que no se'ns permet, està justificada i entenem i respectem en tot cas la decisió, no és una confortació, en tot cas serà perquè consideren que en aquell moment no hem d'entrar. Uns dels objectius és això, treballar conjuntament amb l'equip sanitari i això és importantíssim sinó no és podria treballar aquí a l'hospital.

16. Sensacions que vas sentir i experimentar la primera vegada, i quina diferència trobes amb ara:

Gerard: De la primera vegada a ara, que és recent, perquè vaig començar a l'octubre diguéssim que tens també la sensació que cal tenir moltes coses en compte i poc a poc també vas adoptant un control i l'experiència et dona una seguretat. I des del principi fins avui passes també per un procés d'adaptació, amb companys, a l'hospital, amb personal mèdic i llavors, al principi estàs una mica com un globo intentant captar una mica tot això i matant el neguit.

17. Alguna vegada has pensat amb deixar-ho? (si la resposta és sí, dir el perquè)

Cristina: Bé nosaltres sempre penso que la nostra professió si surt algo que pugui ser interessant i que et pot aportar coses a nivell personal doncs bé, els camins estan oberts. Aquesta és una decisió professional. Aleshores jo ara estic aquí però demà no sé on estarem. Però de moment estem aquí i estem molt contents.

Gerard: Jo no. Clar jo porto molt poquet i encara n he pensat.

18. El teu caràcter és molt diferent de quan actues o a la vida quotidiana?

Cristina: Jo crec que en el fons, quan portes moltes hores en la feina professional te l'acabes portant a casa. Jo crec que no és el mateix qui treballa amb una oficina per exemple del gas, que quan hi vas allà sempre hi ha moltes reclamacions, que el que fem nosaltres. A la nostra feina la gent ens somriu, perquè quan et treus el nas la gent et reconeix i afortunadament jo sempre dic que tinc molta sort del que em dedico perquè a mi em dona alegria i me la dóna a fora de la feina.

19. Alguna experiència personal que hagi sigut desmoralitzant o l'invers?

Gerard: Jo l'altre dia vaig sortir de l'hospital i llavors anava pel carrer i em vaig trobar als pares d'un nen que havia estat aquí. Estaven a la terrassa d'un bar. Llavors em vaig apropar i al principi no em van reconèixer i és curiós perquè aquell mateix dia havia estat amb ells. Estaven just celebrant que els hi havia donat una bona notícia i bé va ser molt entranyable perquè em vaig seure amb ells una estona i vam compartir des de fora l'hospital, que a vegades no tens aquesta oportunitat que el mateix dia passi això i va ser molt màgic; perquè la cara d'agraïment i de gratitud que et donen és etern i va ser molt maco compartir una experiència des de fora amb una família.

6. CONCLUSIONS DEL TREBALL

En aquest treball que he realitzat sobre els **Pallapupas** he volgut conèixer, aprofundir i verificar la meua hipòtesi i presentar el que aquesta organització fa per millorar l'estat emocional de persones que viuen situacions complicades d'acceptar com és la malaltia i he pogut assolir els objectius que m'havia proposat.

Les hipòtesis que m'havia plantejat al principi d'aquest treball són certes, ja que fent entrevistes i parlant amb **Pallapupas**, algun metge i usuaris/àries de l'hospital, he pogut comprovar que tothom està a favor dels pallassos d'hospital i valoren molt la seva professionalitat, implicació i compromís.

Respecte els objectius, el primer que em vaig proposar era observar la feina que fan els **Pallapupas** a l'hospital i conèixer a fons la seva associació. Aquesta pràctica la vaig fer amb ells, a l'Hospital Sant Joan de Déu i consistia en passar un dia amb ells. He de dir que he tingut la gran sort de poder-ho fer.

El segon objectiu, era fer un voluntariat amb els **Pallapupas** i consistia en participar activament en les activitats que tenien programades. Aquest objectiu també l'he assolit ja que vaig poder passar un **cap de setmana de nassos!**

El tercer objectiu era poder entrevistar gent especialitzada en aquesta feina i fer enquestes a gent per saber si sabien que era un **pallasso d'hospital**. Gràcies als **Pallapupas**, a tot l'equip de la UCA i a la gent que va dedicar tres minuts a respondre l'enquesta vaig poder assolir el meu tercer objectiu.

Un cop havent assolit els objectius principals que m'havia posat com a repte, no em vaig sentir del tot satisfeta, fins que no em vaig posar el nas dins d'un hospital. Crec que durant tot el treball, aquest moment ha sigut el més bonic i gratificant de tots. Perquè et sents especial, única, útil... estimada per tots. Ben mirat, aquest és un dels objectius principals de tots els pallassos: estimar i sentir-se estimat. Ara podria dir que he assolit aquest objectiu que dóna sentit a

l'avocació dels pallassos i així com he dit alguna vegada en el treball, necessito repetir aquesta experiència i fixar a la meua vida aquest objectiu per sempre.

D'altra banda, en aquest treball he après moltes coses: he crescut com a persona. Aquest primer pas de créixer dins meu, el vaig fer quan vaig anar tot un matí a la UCA, vaig estar amb els **Pallapupas**, i crec que va ser una de les experiències més important que he tingut. Si mai no hagués fet aquesta pràctica, no hauria sentit les sensacions, que he viscut, no hauria empatitzat, no hauria tingut la oportunitat d'escoltar les veus dels pares i nens que en aquell moment ho estan passant malament, aprendre... entre tantes coses que vaig arribar a esbrinar i conèixer.

Els meus peus ja portaven les sabates de pallasso mig posades, i per això em va facilitar continuar fent aquest treball amb més motivació. Tanmateix, perquè tot el que he anat escrivint i buscant, ho he fet des d'un punt de vista humà i relacionat amb el tema dels pallassos d'hospital. Per exemple, a la part d'hospitalització d'un nen, crec que és molt important per com pot afectar a un infant i a la seva família; però tanmateix, dins d'aquestes situacions de dificultat, també poden ajudar el pallassos d'hospital, perquè alleugeren la situació de l'infant. Cal dir, que un pallasso d'hospital porta alegria i color a l'espai sanitari, però sense l'ajuda dels nens, pares i servei mèdic no ho podrien dur a terme, ja que són tan importants com els mateixos pallassos.

Podria seguir citant altres apartats interessants com la diferència d'un pallasso de circ i un pallasso d'hospital, però no ho trobo necessari, perquè queda molt clar llegint el treball.

Durant el treball he après moltes altres coses. Ara quan vaig a un hospital o veig uns pallassos, els veig d'una manera diferent. Poder perquè una part de mi mateixa ha rebut aquesta capacitat terapèutica que té el somriure i perquè l'altre part de mi ha estat ser un d'ells.

Abans per a mi, un hospital era un lloc apagat i trist. En canvi, ara el veig com un lloc que se'n pot treure molt de profit, si se sap jugar amb colors a les parets, aules de recreació (aules d'escola, aula de voluntariats,...). Quan passejo per un hospital també em venen ganes de dir que canviïn els colors de les coses, que somriuin o parlin uns amb els altres. Així ells treballaren millor i la recuperació dels nens serà més ràpida.

D'alta banda, quan veig un pallassos o un simple fulletó informatiu sobre pallassos, la meva vista i la meva atenció es dirigeixen cap a ells amb interès.

Un cop he acabat el treball veig els pallassos com a persones molt humanes, preparades i sensates, més que altres persones que tinguin grans estudis i estigui dirigint una empresa. Perquè aquestes persones mai no tindran els coneixements, les emocions i les sensacions que sent un pallasso d'hospital, la possibilitat de fer feliç a tanta gent i arrencar un somriure a la persona més trista.

Resumint, puc dir que estic molt contenta d'haver escollit aquest tema, ja que m'ha servit per obtenir coneixement més específics (teòrics), sobre el món del clown i els pallassos d'hospital, la seva funció terapèutica i social. Però el que m'ha recompensat més d'aquest treball, ha sigut poder-me rodejar, tenir contacte i aprendre directament d'aquesta gent que els anomenen "pallassos d'hospital".

7. BIBLIOGRAFIA

DIARIS I SETMANARIS

- GINART, J., "Tants nassos, tants pallassos", Quadern, El País (20/11/2008)
- JANÉ, J., "El pallasso del segle XXI", Avui (09/12/1998)
- JANÉ, J., "El pallassos. Vocabulari iniciàtic", Avui Diumenge (09/12/1998)
- JANÉ, J., "Pallassos i clowns", Volt de pista, Avui (06/09/2004)

LLIBRES

- JARA, J., El Clown, un navegante de las emociones, Colección "Temas de educación artística" nº 2, PROEXDRA, 2007 Barcelona

DOSSIER

- Dossier PALLAPUPAS – PALLASSOS D'HOSPITAL, 2008

INTERNET

- COLOMER, M., Amor y Humor: la sonrisa ante la muerte, a <http://www.clownplanet.com/home.htm>
- LÓPEZ, C. i GUARNIZO, L., Historia de los payasos, a <http://www.monografias.com/trabajos11/hispay/hispay.shtml>
- NAVARRO, A., ¿Qué es un clown?, a <http://www.clownplanet.com/home.htm>

PÀGINES WEB

- Clowplanet, <http://www.clownplanet.com/home.htm>
- Gran Diccionari de la llengua catalana, <http://www.enciclopedia.cat/>
- PALLAPUPAS – PALLASSOS D'HOSPITAL, <http://www.pallapupas.org/ca/>
- Pallassos sense Fronteres, <http://www.clowns.org/>
- Pepa Plana, <http://www.pepaplana.com/>
- Wikipedia (en diferents idiomes), <http://es.wikipedia.org/wiki/>

FILMOGRAFIA

- Tv3 a la carta:

<http://www.ccma.cat/tv3/alacarta/programa/pallapupas/video/3287571/>

8. ANNEX

8.1. CODI DEONTOLÒGIC DE PALLAPUPAS – PALLASSOS D'HOSPITAL

Mantenir la qualitat i professionalitat de les intervencions sense limitar la qualitat dels artistes, exigeix reunir els principis de PALLAPUPAS en un codi deontològic. D'aquesta manera, la participació en les activitats de PALLAPUPAS requereix el coneixement, acceptació i aplicació dels principis bàsics enunciats en aquest codi.

Article 1

L'artista que intervé en un hospital és un professional contractat i remunerat per PALLAPUPAS. Ha estat format en les arts de l'espectacle i té experiència en aquest camp. Rep, amb PALLAPUPAS, una formació específica de l'àmbit hospitalari per a que compregui i entengui aquest medi, i adapti la seva intervenció.

Article 2

A l'hospital, l'artista només realitza actes que procedeixin de les seves competències artístiques. És present a l'hospital per ajudar els pacients i llurs familiars a suportar millor la seva hospitalització. Amb la seva activitat, manifesta que l'humor i la fantasia poden formar part de la vida a l'hospital. Ha de ser conscient d'intervenir sempre per millorar el benestar, tant dels pacients i llurs famílies com de l'equip de salut. Actua sempre amb respecte envers el treball de l'equip sanitari.

Article 3

L'artista mai intervé en solitari a l'hospital, sinó que treballa a duo amb el seu col·lega.

Article 4

L'artista és responsable dels seus actes a l'hospital. En les seves intervencions, exerceix el respecte per la dignitat, personalitat i intimitat del pacient i els seus familiars. En totes les seves intervencions, exerceix amb la mateixa consciència

professional, sense tenir en compte la procedència de la persona, sexe, nacionalitat, religió, costums, situació familiar, medi social, educació i malaltia. Si li demanen opinió, s'abstindrà de manifestar qualsevulla observació que pogués ser inadequada, i vetllarà per no fer cap al·lusió desestabilitzadora sobre la seva pròpia procedència, costums, conviccions religioses i polítiques.

Article 5

S'exigeix a l'artista el secret professional i confidencial. El secret refereix al què s'ha

vist, sentit, llegit, constatat o comprès sobre la identitat i l'estat de salut dels pacients. S'exigeix discreció en qualsevol lloc, tant a l'interior com a l'exterior de l'hospital (ascensors, vestidors, llocs públics, etc.)

Article 6

L'artista no manté relacions extraprofessionals ni amb els pacients ni amb la seva família, fos quina fos la petició. Mai ha de situar-se en posició de confident o amic de la família. En cas de peticions insistents per part d'una família, haurà de fer-ho saber als responsables de l'equip sanitari.

Article 7

Per tal d'assegurar la qualitat en les intervencions, l'artista té, actualitza i perfecciona els seus coneixements artístics (tècniques de clown) i teòrics (desenvolupament de l'infant, formació sobre patologies, vocabulari hospitalari, el dolor en els pacients, etc.)

Article 8

L'artista vetlla sempre per la seguretat del pacient. Ni en la seva interpretació, jocs, accessoris i desplaçaments ha d'exposar el pacient en una situació de perill.

Article 9

L'artista coneix, respecta i acata el reglament intern, normes d'higiene i seguretat específiques de l'hospital.

Article 10

L'artista no pren posició quan li transmeten queixes sobre el servei hospitalari, problemes personals entre el personal i problemàtiques de gestió.

Article 11

En cap cas, l'artista accepta una comissió o propina per les seves intervencions. No pot prestar-se ni participar en cap operació de promoció ni en cap distribució d'objectes o accessoris amb fins lucratiu; així com abstenir-se de fer declaracions als mitjans de comunicació sense autorització prèvia de l'Associació.

8.2. ACTES PALLAPUPAS 2016

- 6 de febrer 2016

Entrada al festival solidario "Màgia i Circ" desde 4€

Aquest cap de setmana a Barcelona gaudeix en família del festival "Màgia i Circ"! I seràs solidari, ja que part dels beneficis del festival són a favor de Pallapupas!

Córrer la meva primera maratón, pujar al pic d'una muntanya, fer el camí de Santiago... Quin és el teu repte? I si ho converteixes en solidari i ens ajudes a omplir de riures els hospitals?

- 16 de febrer 2016

Visita d'en Desmond i en Pau de la família Super3. Matí d'expedició pels racons més insospitats de l'hospital Arnau de Vilanova de Lleida

- 14 de març 2016

UNA NIT DE BOJOS: Ja està aquí!!! Torna l'aclamat espectacle solidari de Pallapupas "Una Nit de Bojos", que combina actuacions de primer nivell de l'escena catalana amb les dels grups de teatre de Pallapupas, integrats per persones amb trastorn mental. Un espectacle sorprenent i que no deixa indiferent a ningú! Amb artistes com ara David Carabén (Mishima), Ramon Gener (This is opera), Jordi Rios, Pep Bou, i molts més! Enguany al Teatre Romea el 14 de març a les 20:30. Compra JA les teves entrades!

Al Teatre Romea

- 6 al 17 d'abril 2016

TAPA SOLIDÀRIA A L'HOTEL SILKEN DIAGONAL

- **16 abril 2016**
Amics que ens omplen de somriures! Concert de Delafé a Tarragona en benefici de Pallapupas!

- **23 d'abril 2016**
Per Sant Jordi van fer una paradeta per vendre llibre a Barcelona

- **28 d'abril 2016**
En Fluski estava buscant infants que cantin, ballin i actuïn per a la seva nova peli; així que, amb en Pau, van demanar ajuda als Pallapupas Vientolín i Gasita i van fer un càsting per les habitacions de l'Hospital Sant Joan de Déu.

- **13 de maig 2016**
Petons pels infants hospitalitzats a l'Hospital Sant Joan de Déu donant pel#DíadelNiñoHospitalizado.

- **22 de maig 2016**
#Bruch deliciosamente solidario a beneficio de Pallapupas al KOSMOBAR

- **9 de juny 2016**
Fiesta en Taradell! El Xocolater de Taradell, ¡¡te espera para que le tires un pastel a la cara a beneficio de Pallapupas!!

- **10 de juliol 2016**

El Quartet Mèlt, coro ganador de Oh Happy Day de TV3, hará un concierto a beneficio de Pallapupas en el Cicle de Concerts Claustre de Sant Domènec

- **1 i 2 d'octubre 2016**

Un dia de nassos

- **3 de desembre 2016**

Un munt d'actuacions t'esperen a "Mostra i Viu". La festa de La Marina Viva benefici de Pallapupas.

- **3 i 4 de desembre 2016**

Palo Alto Market

8.3 Prospecte: Un dia de nassos

VINE A
UN DIA DE NASSOS
1 i 2 d'OCTUBRE

i ajuda'ms a omplir de riure els hospitals!

marta altes

ENTRADES A www.pallapupas.org

ESPAIS PRINCIPALS

- Ajuntament de Barcelona
- TIBIDABO
- ZOO Barcelona
- CAMP NOU EXPERIENCE TOUR & MUSEU
- Catalunya en Moviment
- GRANJA
- OPEN CAMP europe

MITJANS

- el Periódico
- ara.cat
- LAVANGUARDIA
- 105
- RAC
- Barcelona Televisió
- la xarxa

COL-LABORADORS

- Generalitat de Catalunya
- FGC Participació de la Generalitat de Catalunya
- Abacus

8.4. Model d'enquesta

Sexe:

q Home

q Dona

Edat:

q Menys de 15 anys

q Entre 15 i 20 anys

q Entre 20 i 35 anys

q Entre 35 i 50 anys

q Més de 50 anys

1) Què significa la paraula clown?

q Una paraula anglesa que significa "tonto".

q Una paraula que procedeix d'alemanya, i significa idiota.

q Una paraula anglesa que significa nas vermell.

q Una tècnica italiana que utilitzen els pallassos a les seves actuacions.

q No ho sé.

2) Què és un pallasso?

q Una persona que diu "tonteries" sense sentit, per fer a riure els altres.

q Una persona que va molt pintada i treballa a un circ.

q Una persona que vol compartir la felicitat amb els altres

q Altres:

3) Saps que existeixen pallassos d'hospital?

q Sí.

q No.

4) Què és un pallasso d'hospital?

q Un pallasso que enlloc d'actuar al circ, actua a l'hospital per un conjunt de nens.

q Un voluntari que es disfressa de pallasso i fa passar una bona estona a un nen.

q Pallassos voluntaris que intenten millorar l'ànim del nen i el personal mèdic.

5) Estàs a favor del pallassos d'hospital?

q Sí.

q No. Per

6) Els pallassos d'hospital treballen amb afany de lucre?

q Sí.

q No.

q No ho sé.

7) Coneixes algun lloc (hospital, centre, poble,...) o alguna persona que fa de pallasso d'hospital?

q Sí (lloc). Quin lloc? _____

q Sí (persona).

q No (persona / lloc).

8) Coneixes alguna associació de pallassos d'hospital? q

Sí. Quina? _____

q No.

9) T'agradaria que et vinguessin a visitar si estiguessis a un hospital?

q Sí.

q No.

Moltes gràcies per respondre.

